

SUUNNITELMA HEVOSAVUSTEISEN TOIMINNAN HYÖDYNTÄMISESTÄ LASTENSUOJELUTYÖSSÄ

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomi AMK

kevät 2024

Leena Heinemaa

Terhi Oksanen

Sosionomi AMK

Tekijä Leena Heinmaa Terhi Oksanen
Työn nimi Suunnitelma hevosavusteisen toiminnan
hyödyntämisestä lastensuojelutyössä
Ohjaaja Mari Unkuri

Tiivistelmä
Vuosi 2024

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa tietoa tavoitteellisemman hevostoiminnan järjestämiseen lastensuojelun sijaishuollon palveluja tuottavassa Pienryhmäkoti Hiivolassa. Työn tilaamisen tarkoitus oli pienryhmäkodin omistaman hevosen laajamittaisempi käyttäminen laadukkaamman lastensuojelutyön tukena. Opinnäytetyö tehtiin tilaajan toiveiden mukaisesti. Tavoite oli vastata tutkimuskysymyksiin, jotta Pienryhmäkoti Hiivolassa pystytään tulevaisuudessa hyödyntämään hevosavusteisesta toimintaa lastensuojelutyössä riippumatta siitä, onko ohjaajalla aiempaa kokemusta hevosta. Opinnäytetyössä pohdittiin keinoja sisällyttää tavoitteellinen toiminta hevosten kanssa erilaisin tehtävin osaksi lastensuojelun arkea. Tutkimuskysymyksiä olivat: Millaista hevosavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä? Miten hevosavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä?

Kyseessä oli sekä tutkimuksellinen, että toiminnallinen opinnäytetyö, jossa laadittiin suunnitelma hevosavusteisen toiminnan hyödyntämisestä Hiivolan työntekijöille tehdyn kyselyn pohjalta. Työssä keskityttiin hevosavusteisten menetelmien hyötyihin, haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä pyrittiin vastaamaan kyselyssä ilmenneisiin tarpeisiin työntekijöiden näkökulmasta.

Teoriaosuudessa tarkasteltiin käsitteitä hevosavusteinen toiminta, hevonen ja lastensuojelu. Lisäksi perehdyttiin lapsen ja nuoren kehitykseen, ihmisen ja hevosen hyvinvointiin, hevoseen työparina, eläinavusteiseen toimintaan sekä aikaisempiin tutkimuksiin eläinavusteisen toiminnan hyödyntämisestä lasten ja nuorten kanssa. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin anonyymia kyselyä. Aineisto analysoitiin käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysia, jossa keskityttiin kyselyn tuottamaan sisältöön. Analysoinnin perusteella tutkimuskysymyksiin vastaukseksi tuli toive toiminnan muuttamisesta suunnitelmallisempaan suuntaan ja toiminnan mahdollistaminen myös niille työntekijöille, joilla ole paljon tai ei lainkaan kokemusta hevosta. Opinnäytetyön tuloksena syntyi suunnitelma hevosavusteisen toiminnan harjoitteista. Suunnitelma löytyy opinnäytetyön liitteenä. Opinnäytetyössä ei ilmennyt tarvetta jatkotutkimuksiin.

Avainsanat Hevosavusteinen toiminta, hevonen, lastensuojelu.

Sivut 27 sivua ja liitteitä 14 sivua

Bachelor of Social Services

Authors Leena Heinmaa Terhi Oksanen

Subject A plan for the use of equine-assisted activities
in child protection work

Supervisors Mari Unkuri

Abstract

Year 2024

The purpose of the thesis was to provide information for organizing goal-oriented horse activities in Hiivola child welfare institution. The purpose of commissioning the thesis was to make more extensive use of the horse already owned by Hiivola to support higher quality child protection work. The thesis was carried out according to the wishes of the commissioning client. The aim was to answer the research questions in order that Hiivola could use the plan for equine-assisted activities in child protection work, whether the employee has previous experience with horses or not. The thesis considers ways of combining goal-oriented work with horses through various tasks into the everyday life of child protection.

This was both a research-based and practice-based thesis, in which a plan for the use of horse-assisted activities was developed based on a survey among Hiivola's employees. The thesis focused on the benefits, challenges and opportunities of equine-assisted methods, and aimed to respond to the needs arising from the survey from the perspective of the employees.

The key concepts examined in the theory section were equine-assisted activities, horse, and child protection. Child and adolescent development, human and equine welfare, horse as a working partner and animal-assisted activities were also discussed. The thesis also looked into previous studies on the use of animal-assisted activities in work with children and young people. An anonymous questionnaire was used as a data collection method. The obtained data were analysed using a data-driven content analysis.

Based on the analysis, the results revealed a need to plan the activities in a more systematic way and to make them accessible also to those employees who have little or no experience with horses. The result of the thesis is a plan of exercises for equine-assisted activities. The plan is attached to the thesis. The thesis did not reveal any need for further research.

Keywords Equine assisted activities, horse, child protection

Pages 27 pages and appendices 14 pages

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Opinnäytetyön tilaajana Pienryhmäkoti Hiivola.....	2
3	Tietoperusta ja aiemmat tutkimukset.....	3
3.1	Lapsen ja nuoren kehitys	3
3.2	Lastensuojelu ja sen sijaishuolto.....	4
3.3	Hevonen työparina eläinavusteisessa toiminnassa	5
3.3.1	Perustana sekä ihmisen että hevosen hyvinvointi.....	6
3.3.2	Hevosavusteinen toiminta ja sen tavoitteet.....	7
3.3.3	Terapiaa vai toimintaa – erot toimijoiden välillä.....	9
3.4	Aiemmat tutkimukset.....	10
4	Opinnäytetyön toteutus	11
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	11
4.2	Tutkimusmenetelmät.....	12
4.2.1	Aineistonhankintamenetelmänä kysely	12
4.2.2	Analyysimenetelmänä aineistopohjainen sisällönanalyysi.....	13
4.3	Opinnäytetyön eettisyys ja kestävyys.....	15
5	Kyselyn tulokset	16
6	Suunnitelman tallilla toteutettavat harjoitteet	18
7	Johtopäätökset.....	23
	Lähteet	25

Kuvat, taulukot ja kaavat

Taulukko 1. Esimerkki teemoittelusta.....	14
Kuva 1. Kuinka kauan olet työskennellyt lastensuojelussa?	15
Kuva 2. Liitteenä olevan suunnitelman kansilehti.....	19

Liitteet

- Liite 1. Aineistonhallintasuunnitelma
- Liite 2. Hevosavusteisen toiminnan suunnitelma
- Liite 3. Tietosuojailmoitus
- Liite 4. Kysely Hiivolan työntekijöille

1 Johdanto

Hevonen on suuri ja ylväs eläin, joka herättää ihmisessä kunnioitusta. Se aistii ja tulkitsee herkästi ihmisen tunnetiloja. Laumaeläimenä se on luonnostaan sosiaalinen ja lajityypillisten piirteidensä vuoksi hyvin soveltuva yhteistyöhön ihmisen kanssa. (Lehto & Järveläinen, 2021) Ihmisen tulee pitää huolta hevosen hyvinvoinnista, jotta sen lajityypilliset tarpeet tulevat toteutetuiksi. Hyvinvoiva ja luonteeltaan tehtävään soveltuva hevonen on todennäköisemmin sopiva tuottamaan hyvinvointipalveluja. (Ekola & Kilpeläinen, 2019, s.45) Tavoitteellisella hevostoiminnalla tähdätään ihmisen hyvinvoinnin lisääntymiseen, sosiaaliseen kasvuun sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Hevosen kanssa tehty toiminta perustuu dialogiseen yhteistoimintaan, jossa merkityksellistä on osallisuuden tukeminen sekä elämyksellisyys. (Nivala & Ryyänen, 2019, s. 14)

Molempia opinnäytetyön tekijöitä kiinnostaa lapset ja nuoret asiakaskuntana. Taustalla on pitkä kokemus hevosista ja niiden kanssa toimimisesta sekä työskentely lasten ja nuorten parissa. Eläinavusteinen toiminta on vakiintumassa Suomessa hyväksi havaituksi työmenetelmäksi ja erilaisia toimijoita alkaa olla ympäri maata. Sosionomeina on hyvä ymmärtää erilaisia asiakaskuntia ja niiden tarpeita sekä tunnistaa monipuolisten työtapojen käyttö eri-ikäisten asiakkaiden kanssa.

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa tietoa tavoitteellisemmän hevostoiminnan järjestämiseen Pienryhmäkoti Hiivolassa. Työn tilaamisen tarkoitus oli pienryhmäkodin omistaman hevosen laajamittaisempi käyttäminen laadukkaamman lastensuojelutyön tukena. Opinnäytetyö tehdään tilaajan toiveiden mukaisesti. Tavoite on vastata tutkimuskysymyksiin, jotta Pienryhmäkoti Hiivolassa pystytään tulevaisuudessa hyödyntämään hevosavusteista toimintaa lastensuojelutyössä riippumatta siitä, onko ohjaajalla aiempaa kokemusta hevosista. Opinnäytetyössä pohditaan keinoja yhdistää tavoitteellinen toiminta hevosten kanssa erilaisin tehtävin osaksi lastensuojelun arkea. Tutkimuskysymyksiä olivat: Millaista hevosavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä? Miten hevosavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä?

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka aineisto kerätään kyselyllä. Kyselyn tuottama aineiston analysoitiin sisällönanalyysiä hyödyntäen. Analyysin pohjalta opinnäytetyössä laadittiin suunnitelma hevosavusteisen toiminnan harjoittamisesta.

2 Opinnäytetyön tilaajana Pienryhmäkoti Hiivola

Opinnäytetyön lähtökohtana oli tarve suunnitelmaan hevosavusteisen toiminnan hyödyntämisestä lastensuojelutyössä. Työn tilaaja on seitsemänpaikkainen lastensuojelun sijaishuollon palveluja tuottava lastensuojeluyksikkö. Hevosavusteinen toiminta on yksi sosiaalisen kuntoutuksen muoto, jota voidaan hyödyntää lastensuojelussa ennakoivan ja vahvan tuen tarpeisiin. Toiminnalla voidaan vahvistaa osallistujan fyysistä kuntoa, sosiaalisia taitoja, toimintakykyä, sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa suunnitelma hevosavusteisen toiminnan ohjaukseen ja hyödyntämiseen työn tilaajan käyttöön. Tarve opinnäytetyölle tuli tilaajalta: heillä oli tarve suunnitelmalle, meillä opinnäytetyön aiheelle.

Pienryhmäkoti Hiivola sijaitsee Riihimäen kupeessa luonnon läheisyydessä. Asiakaspaikkoja on seitsemän, ja Hiivolaan voidaan sijoittaa kouluikäisiä lapsia ja nuoria (7–17 v) erilaisin sijoituspäätöksin. Työntekijöillä on vahvaa lastensuojelukokemusta ja -osaamista ja lisäksi tukena on psykiatrisen sairaanhoitajan konsultaatiot. (Sotema, n.d.)

Hiivolan toimintaa ohjaavat arvot ovat turva, toivo, luonto ja yhdessä. Aikuinen on jatkuvasti tukena ja turvana arjessa, ja yhdessä harjoitellaan sosiaalisia taitoja. Kaikki asiat selvitetään keskustelemalla, ja jokaisella on oikeus ilmaista oma mielipiteensä. Lapsen jokainen päivä on merkityksellinen, ja työntekijät pitävät toivoa yllä kaikissa tilanteissa. (Sotema, n.d.)

Toiminnallisuus merkitsee Hiivolassa yhteisesti tehtyjä arjen askareita sekä isompia yhdessä suunniteltuja retkiä ja juhlia. Luonto on lähellä, ja toiminnassa hyödynnetään eläinavusteisuutta. Hiivolassa on vahvaa perhetyön osaamista. Tärkeää on, että lapsen vanhemmat ovat mukana sijoitusprosessissa. Yhteisenä tavoitteena voi olla joko tukea lapsen kotiinpaluuta tai säilyttää yhteys lapsen perheeseen. (Sotema, n.d.)

Tarve suunnitelmalle syntyi, sillä pienryhmäkotiin oli hankittu osuus hevosesta. Hevonen asuu muualla täysihoidotallilla, jonka tiloissa on mahdollisuus harjoittaa hevosavusteista toimintaa. Tähän asti hevosen kanssa toimiminen on ollut puuhastelua, mutta jatkossa toimintaa olisi tarkoitus kehittää suunnitelmallisempaan ja tavoitteellisempaan suuntaan.

3 Tietoperusta ja aiemmat tutkimukset

Toiminnallisen hevostoiminnan suunnittelu ja ohjeistuksen laatiminen vaatii opinnäytetyön tekijöiltä perehtymistä tietoperustaan lapsen ja nuoren kehityksestä, lastensuojelusta, sijaishuollosta ja eläinavusteisesta toiminnasta. Oli tärkeää perehtyä myös eroihin esimerkiksi ratsastusterapian, sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ja hevosavusteisen toiminnan välillä. Lisäksi opinnäytetyön tekeminen vaatii ymmärrystä hevosista lajina. Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat hevonen, lastensuojelu ja hevosavusteinen toiminta.

3.1 Lapsen ja nuoren kehitys

Hiivolassa on sijoitettuna 7–17-vuotiaita lapsia ja nuoria, joten keskitymme opinnäytetyössä kasvuun ja kehitykseen tässä ikäluokassa, jossa kehitys on nopeaa ja riski esimerkiksi käytöshäiriöihin kasvaa.

Kouluikäisen tarve tulla hyväksytyksi kavereiden keskuudessa on suuri. 7–9-vuotias lapsi harjoittelee ristiriitojen selvittämistä, mutta tarvitsee tähän vielä ajoittain aikuisen apua. Alakouluikäinen osaa jo melko hyvin sietää negatiivisia tunteita sekä käsitellä pettymystä ja häviötä sekä osaa myös ottaa huomioon muita ihmisiä. (Korhonen, 2021)

Murrosiässä aiemmin seesteisestä lapsesta saattaa tulla ailahtelevainen, uhmakkaampi ja hajamielisempi. Murrosiän alkaminen vaihtelee noin 9 ja 12 ikävuoden välillä. Tässä iässä voi esiintyä tunne-elämän ja käytöksen ongelmia sekä oppimisen vaikeuksia ja sosiaalisen kanssakäymisen haasteita. (Korhonen, 2021) Lapsi tarvitsee vanhemmilta aikaa ja hyväksyntää esimurrosiän myllerryksessä. Häntä kannattaa ottaa mukaan arkisiin askareisiin, siinä samalla lapsi oppii kotitöitä ja muita tulevaisuudessa tarvittavia taitoja. (MLL, n.d.)

Ikävuosina 12–14 lapsessa tapahtuu nopeita ja isoja muutoksia, niin fyysisesti kuin psyykkisesti. Lapsi kokeilee itsenäistymistä vanhemmistaan ja hän saattaa olla riitaisa ja uhmakas. Pahin kuohunta on yleensä ohi, kun lapsi on 15–17-vuotias. Nuori pystyy tässä iässä ennakoimaan tapahtumia ja hahmottamaan niiden seurauksia. Oma identiteetti rakentuu, mutta jos sen rakentuminen epäonnistuu voi nuori eristäytyä tai olla epätoivoinen. Teini-iässä riski sairastua mielenterveyden häiriöihin kasvaa. Mieliala- ja ahdistuneisuusongelmia on enemmän ja nuori voi aloittaa päihteiden käytön. Monilla nuorilla yleisiä ovat vuorokausirytmien häiriöt ja uniongelmat. (Korhonen, 2021)

Yksi kolmesta tärkeästä aivojen kehittymisen vaiheesta on murrosikä. Lopullisesti etuotsalohkot kehittyvät vasta 25-vuotiaana. Etuotsalohkoilla on monta tärkeää tehtävää, ne auttavat säätelemään tunteita ja toimintaa sekä hillitsevät impulsiivisuutta. Nuoren aivot tarvitsevat riittävästi lepoa ja terveellistä ravintoa ja niitä tulisi suojata esimerkiksi päihteiltä. Manteliumake, jossa tunteet syntyvät, kehittyy aiemmin kuin etuotsalohkot, joiden tehtävänä on säädellä tunteita. Tästä johtuvat nuoren voimakkaat tunnereaktiot. (MLL, n.d.)

Joskus vanhemmat eivät kykene vastaamaan lapsen turvallisesta hoidosta, kehityksestä ja kasvatuksesta kuten lastensuojelulaki vaatii (Lastensuojelulaki 417/2007 § 2). Tällöin on lapsen edun mukaista järjestää hänen hoitonsa kodin ulkopuolella. Lapsi sijoitetaan kodin ulkopuolelle, jos hän ei ole turvassa kotona tai vahingoittaa itseään. (Lastensuojelu.info, n.d.)

3.2 Lastensuojelu ja sen sijaishuolto

Lastensuojelun keskusliiton (2020) mukaan "lastensuojelun tehtävänä on varmistaa lapsen oikeus turvalliseen lapsuuteen". Lastensuojelulla on kolme perustehtävää: lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja varsinainen lasten suojelutehtävä. (THL, 2023) Lastensuojelulla tarkoitetaan lapsen oikeuksien turvaamista. Lapsella tulee olla oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. (STM, n.d.)

Lasten suojelua varten on laadittu lastensuojelulaki, jonka valmistelusta ja yleisestä ohjauksesta vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö. Lastensuojelulaissa on määritelty lasten suojelua varsin laajasti: ehkäisevän lastensuojelun toimia, jolloin apua ja tukea tarjotaan riittävän ajoissa ja jopa ennen ongelmien syntymistä. Lisäksi sillä tarkoitetaan toimia, joilla lisätään lasten hyvinvointia, sekä keinoja ehkäistä varsinaisen lastensuojelun tarvetta. (Lastensuojelulaki 417/2007)

Lasten suojelulla tarkoitetaan lasten oikeuksien toteutumista. Lastensuojelun tehtävänä on auttaa perheitä toteuttamaan lasten oikeuksia, joista on säädetty erikseen perustuslaissa, Suomea sitovissa Euroopan ihmisoikeussopimuksissa, sekä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa. Nämä velvoittavat lapsen edun asettamista etusijalle kaikessa viranomaistoiminnassa. (THL, 2023) Lastensuojeluviranomaiset eivät kuitenkaan yksin tee lastensuojelua, vaan sen tulisi olla myös muita viranomaisia, sekä koko yhteiskuntaa koskettava asia. Monilla yhteiskunnallisilla toimilla voidaan edistää lasten hyvinvointia ja ehkäistä ongelmia. Lapsella on oikeus turvalliseen elinympäristöön ja hänellä tulee olla

mahdollisuus leikkiin, sekä muuhun virikkeelliseen toimintaan. Lasten hyvinvointiin vaikuttaa monet asiat – vanhempien ohella myös muu kasvuympäristö – niinpä ei ole yhdentekevää, millaisia ovat esimerkiksi lapsen lähiympäristö, koulu tai varhaiskasvatuspalvelut. Yhteiskunnan tehtävänä on järjestää lasten suojelulle riittävät resurssit ja toimintaedellytykset. Kun palvelut toimivat kokonaisuutena, mahdollisimman moni lapsi ja perhe saa tarvitsemansa avun ja tuen. (Lastensuojelun keskusliitto, 2020)

Sijaishuollolla tarkoitetaan lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapselle tulee aina valita parhaiten hänen tarpeitaan vastaava sijaishuolto- ja hoito- paikka, joka voi olla perhehoito, ammatillinen perhekoti, lastensuojelulaitos tai muu lapsen tarpeen mukainen hoito- paikka. (THL, n.d.) Tässä tutkimuksessa keskitymme lastensuojelulaitokseen, koska opinnäytetyön tilaaja on lastensuojelun sijaishuollon yksikkö pienryhmäkoti Hiivola.

Lapsen pysyväisluontoisessa sijoituksessa ensisijainen sijoitusmuoto on perhe. Jos perheessä ei ole mahdollista järjestää riittäviä tukimuotoja lapsen edun mukaisesti, laitoshuolto voi olla paras ratkaisu. Laitoksissa on erityistä ammatillista osaamista, mitä lapsen hoito ja kasvatusta saattaa vaatia. (THL, n.d.)

Lastensuojelulaki määrittää, että lastensuojelulaitoksessa tulee olla riittävät tilat toiminnalle (Lastensuojelulaki 417/2007). Yhteisten tilojen lisäksi lapsella tulee olla mahdollisuus yksityisyyteen ja hänellä täytyy olla mahdollisuus rauhalliseen yksinoloon (THL, n.d.). Yhdessä asuinyksikössä tulee lain mukaan olla seitsemälle lapselle vähintään seitsemän kasvatus- ja hoito- tehtävää toimivaa työntekijää. Työntekijöistä riittävän määrän tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain pykälässä 3 tarkoitetuista sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Vastaavan johtajan tulee täyttää sosiaalihuoltolain 46 a §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset. (Lastensuojelulaki 417/2007)

3.3 Hevonen työparina eläinavusteisessa toiminnassa

Eläinavusteinen toiminta on vapaamuotoista tai suunnitelmallista ja tavoitteellista yhdessä eläinten kanssa tai niiden avustuksella tapahtuvaa toimintaa, jossa ihmisen työparina toimii eläin. Yleisimmin toiminnassa työparina on koira tai hevonen. Eläinavusteisella toiminnalla tavoitellaan ihmisen hyvinvoinnin, terveyden tai sosiaalisen toiminnan tukemista. Toimintaa voidaan hyödyntää myös oppimisen tueksi. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, ss. 15–18)

Eläinavusteisen toiminnan vaikutuksista ja vaikuttavuudesta hyvinvoinnin edistäjänä on

kertynyt sekä kokemus- että tutkimustietoa (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s. 18). Eläinten kanssa toimimisella ja pelkästään jo niiden läsnäololla on yleisesti tiedossa olevia, tutkimustietoon perustuvia hyvinvointia edistäviä fyysisiä ja psyykkisiä vaikutuksia. Eläinavusteinen toiminta on lisääntynyt myös lastensuojeluyksiköissä hoidon tueksi. (Salovuori 2014, ss. 53, 84). Toiminta mahdollistaa erilaisten taitojen ja valmiuksien harjoittamista toiminnallisilla ja kokemuksellisilla menetelmillä. Työskentelyn avulla voidaan lisätä motivaatiota ja osallistumista hyvinvointia edistävään toimintaan. (Kahilaniemi, 2016, s. 17) Parhaimmillaan toiminta edistää positiivista vuorovaikutusta, tukee ja vahvistaa resilienssiä, madaltaa kynnyksiä toimia sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa sekä lisää hyvinvointia. Eläin voi myös vähentää erilaisuuden tai yksinäisyyden tunteita. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, ss. 19–20)

3.3.1 Perustana sekä ihmisen että hevosen hyvinvointi

Ihmisen hyvinvointi muodostuu oikeanlaisesta ravinnosta, liikunnasta, levosta, sekä henkisestä hyvinvoinnista. Useissa lähteissä keskitytään hyvinvoinnin lisäämiseen, vaikka monissa tapauksissa pitäisi ensin katkaista pahoinvointi. Miettunen sanoo opinnäytetyössään ”Mielestäni niin kauan, kun yhteiskunnassamme on huonovointisuutta, jonka kukin yksilö voisi omin toimin estää, on ihmisen hyvinvoinnista ja sen saavuttamisesta keskustelu relevanttia” (Miettunen, 2018). Esimerkiksi Talasma (2013) pohtii opinnäytetyössään hyvinvoinnin tarkoitettava ihmisen eri ikävaiheissa eri asioita. Nuorelle turvallisuutta tai huolenpitoa tärkeämpää voivat olla sosiaaliset kanssakäymiset, uudet kokemukset tai mahdollisuus toteuttaa itseään ja kokeilla erilaisia asioita. Positiiviseen mielenterveyteen liittyy kokemus psyykkisestä hyvinvoinnista. (Talasma, 2013)

Hevosen hyvinvoinnin kulmakiviä on mahdollisuus lajityypilliseen elämään. Hevosen elämän tärkeimpinä asioina voidaan pitää laumaa, vapautta ja ravintoa: vapaus liikkua, vapaus syödä halutessaan, vapaus valita seuransa, juoda kun on janoinen, vapaus levätä tarvittaessa itse valitsemassaan paikassa, vapaus leikkiä ja vapaus elää ilman kipua. (Lehto & Järveläinen, 2021) Hevonen on sosiaalinen eläin, joka luo vahvoja perhe- ja kaverisuhteita. Ne kiintyvät toisiinsa ja lujittavat sosiaalisia suhteita kanssakäymisellä, kuten vaikkapa rapsuttamalla toisiaan tai viettämällä muutoin aikaa yhdessä. (Koivumäki, 2023)

Hevosen hyvinvointiin kuuluvat samat asiat kuin ihmisellä: ravinto, liikunta, lepo ja henkinen hyvinvointi. Hevoselle on luontaista liikkua vaellellen jatkuvasti pieniä matkoja ja syödä jatkuvasti. Pureskelun tarve on kokonaisvaltainen, sillä luonnossa hevonen etsii ja syö

ruokaa jatkuvasti muutaman tunnin lepo- ja liikkumisjaksoja lukuun ottamatta. Ihmisen tulee tarjota hevoselle mahdollisuus jatkuvaan liikehtimiseen ja pureskelemiseen. Hevosen luontaisinta, ihmisen tarjoamaa ravintoa on heinä, jonka puutteita mahdollisesti täydennetään tarvittaessa kivennäisillä ja lisärehuilla. Ihmisen pitää suoda hevoselle mahdollisuus syödä, hevosen hyvinvointi huomioon ottaen, jatkuvasti. Ihmisen ongelma on miettiä miten hevonen voi syödä nykytavoilla tuotettua energiarikasta heinää lihomatta, sillä mitä parempaa heinä on, sitä vähemmän hevonen sitä tarvitsee. (Lehto & Järveläinen, 2021)

Hevosella on käyttäytymiseen liittyviä tarpeita, kuten mahdollisuus toteuttaa synnynnäistä pakokäyttäytymistä. Hevoselle on luontaista olla valpas ja valmiina pakenemaan. Ihmisen tulee osata opettaa uusia, sopivia tapoja reagoida ihmisten kanssa toimiessa. Hevosen hyvinvointia on myös sen ympärillä olevat ihmiset, jotka osaavat tulkita sen tarpeita, lukea sen ilmeitä ja eleitä ja mahdollistaa sille vähintään riittävän hyvät, lajityypilliset oltavat. Hevosella on oikeus tulla kohdelluksi lajityypillisesti, sille kipua tai pahoinvointia tuottamatta, reilusti ja sen tarpeita ymmärtäen. Sillä on myös oikeus tulla lopetetuksi, kun sen elämä ei ole enää kivutonta, hyvää hevosen elämää. (Koivumäki, 2023)

3.3.2 Hevosavusteinen toiminta ja sen tavoitteet

Hevostoiminnalla tavoitellaan ihmisen sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemista, sekä syrjäytymisen ehkäisemistä. Toiminnan keskiössä on osallistuminen talliyhteisön toimintaan ja siellä tapahtuvaan vuorovaikutukseen, jonka kautta voi syntyä kokemus osallisuuden lisääntymisestä, sekä kiinnittymisestä yhteisöön ja yhteiskuntaan. Talliyhteisössä voidaan kasvaa vastuullisuuteen, esimerkiksi hevosesta huolehtiminen voi tukea arjenhallintaa, sekä auttaa löytämään voimavaroja, jotka voivat mahdollistaa työelämään ja opintoihin kiinnittymistä. (Nivala & Ryyänen, 2019, ss. 212–213)

Oman hevostokokemuksen mukaan hevostoiminnassa hevosen tulee olla siinä määrin terve, että se elää kivutonta elämää ja pystyy toimimaan ilman merkittäviä terveysongelmia. Hevosen täytyy suhtautua ihmiseen positiivisesti, ja sen tarpeet täytyy olla tyydytetty siinä määrin, että sillä ei ole niihin liittyviä ei-toivottuja- käyttäytymismalleja, kuten esimerkiksi nälkä tai siitä johtuvia vatsaongelmia, patoutunutta energiaa, ongelmia puhua hevosta tai ottaa ohjeita vastaan ihmiseltä. Hevosen tulee olla tottunut erilaisten ihmisten kanssa toimimiseen ja siedätetty erilaisiin tehtäviin ja hoitotoimenpiteisiin. Sen tulee olla erilaisten ihmisten käsiteltävissä ja kestää muuttuvia tilanteita ja vaihtuvia ihmisiä.

Hevoselle luontaiset tai sen itse oppimat perustaidot voivat olla hyvin erilaiset kuin ihmisen toivomat, niinpä sille tulee opettaa arjen tärkeitä asiat, ihmisen tilan kunnioittaminen, erilaisten varusteiden pukeminen ja riisuminen, sekä käsittely, hoitotoimien ja koskettamisen sietäminen. Se pitää totuttaa laumasta poistumiseen, liikenteeseen ja kuljettamiseen. Toisaalta ihmiset ja hevoset ovat yllättävän samankaltaisia (Maikku, 2022). Molemmat viihtyvät kaltaistensa joukossa, pitävät silmällä ympäristöään tunteakseen olonsa turvalliseksi ja hakeutuvat vuorovaikutustilanteisiin jo syntymästä lähtien. Sekä hevoselle että ihmiselle tärkeitä perustarpeita ovat yhteenkuuluvuus ja turvallisuudentunne. Elämän peruspilarit, jotka ylittävät lajien rajat, ovat hevosavusteisen työn ydintä. (Maikku, 2022, s.33)

Hevosten kanssa tehtävän toiminnan ytimessä on psykologisen turvallisuuden käsite. Psykologisesti turvallisessa yhteisössä ihmiset voivat ilman häpeää tai rangaistuksen pelkoa kertoa omista ajatuksistaan, ajattelevat lähtökohtaisesti hyvää toisistaan, arvostavat toisiaan ja ovat kiinnostuneita toisistaan ihmisinä. He pystyvät keskustelemaan vaikeammistakin asioista ja tuntevat olonsa riittävän turvallisiksi voidakseen kokeilla asioita ja ottaa riskejä. (Maikku, 2022, s.33)

Toiminnan kulmakivenä voidaan pitää hevosta ja sen kanssa toimimista. Käytännössä toiminta vaihtelee vapaamuotoisesta hevosen kanssa olemisesta erilaisiin asiakkaan tarpeiden mukaan räätälöityihin, hevosen kanssa tehtäviin harjoituksiin. Työparina hevonen vaatii ohjaajalta lukuisten asioiden huomioimista ja osaamista, kuten kykyä valita tehtävään sopiva eläinlaji ja -yksilö, sekä taitoa käsitellä eläintä ja tulkita sitä. Sekä eläimelle, että asiakkaalle on varmistettava fyysinen, sosiaalinen ja psyykinen turvallisuus. Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta asiakastilanteessa on syytä huomioida myös hevosen toimijuus. (Lipponen & Vehmasto, 2021, s.30)

Hevosten kanssa tehtävä toiminta voi muodostua monista eri kokonaisuuksista, mutta yhtenä tärkeänä osana on hevosen hyvinvointi ja siitä huolehtiminen. Hevosesta huolehtimisen kautta syntyy ymmärrys hyvinvoinnin perustarpeista, kuten puhtaudesta, terveellisestä ravinnosta, säännöllisistä ruokinta-ajoista, sopivasta liikunnasta ja riittävästä levosta. Hevoset opettavat läsnäoloa. Eläimillä ei ole huomista, eikä eilistä, vaan kaikki tapahtuu tässä hetkessä, niillä tunteilla ja työkaluilla, mitä kulloiseenkin hetkeen tuomme mukana. (Ekola & Kilpeläinen, 2019, s. 45)

Hevosavusteisen toiminnan vaikuttavuus syntyy lajirajat ylittävästä yhteenkuuluvuudesta. Ihmisen, luonnon ja eläinten välistä suhdetta voidaan tarkastella systeemisyys- käsitteen avulla, joka tarkoittaa yksinkertaisimmillaan sitä, että olemme riippuvaisia toisistamme. Me vaikutamme kaikkiin niihin systeemeihin, joissa olemme osana, samalla systeemit vaikuttavat meihin. Luonnon ja ihmisen hyvinvointi kulkevat käsi kädessä. Eläinavusteisuus on jatkumoa ihmisten ja eläinten yhteiselolle. (Maikku, 2022, s.35)

3.3.3 Terapiaa vai toimintaa – erot toimijoiden välillä

Eläinavusteisesta terapiasta on kyse silloin, kun sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saanut terapeutti hyödyntää eläimiä apuna työssään. Tällöin hoidettavalla asiakkaalla on diagnoosi, hoidolla tavoite ja hoidon edistymistä seurataan järjestelmällisesti ja tulokset kirjataan ylös. Eläinavusteista toimintaa on kaikenlainen toiminta, jossa hyödynnetään eri eläinlajeja. Toiminnalla pyritään lisäämään ihmisten hyvinvointia, lisäämään virikkeitä ja parantamaan hyvinvointia. (Green care Finland ry, n.d.)

Ratsastusterapia on kolmivuotisen koulutuksen käyneen sosiaali- tai terveysalan ammattilaisen tuottamaa kuntouttavaa palvelua, jossa opitaan oman kehon, oman mielen ja käyttäytymisen hallintaa hevosen avulla. Ratsastusterapia on diagnoosiin perustuva kuntoutusmuoto, jota voidaan erityisesti käyttää erilaisten fyysisten vammojen ja haittojen kuntoutukseen. Koulutuksen suorittanut henkilö saa käyttää virallista nimikettä ratsastusterapeutti-SRT. (Suomen ratsastusterapeutit ry, n.d.)

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on ennalta ehkäisevä tai korjaava sosiaalisen kuntoutuksen muoto, jossa vahvistetaan ihmisen omaa toimijuutta. Sitä voidaan käyttää sosiaalisen hyvinvoinnin ja kasvun tukemiseen, sekä sosiaaliseen kuntoutukseen. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan koulutus on laajuudeltaan vähintään 25 opintopistettä ja se on täydentävää koulutusta sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille, ratsastusterapeuteille ja – opettajille. Koulutus sisältää 10 opintopistettä sosiaalipedagogiikan perusopinnot yliopistossa. Koulutuksen suorittanut voi käyttää Sosiaalipedagoginen hevostoiminta SPHT® -ohjaajan nimikettä. (Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry, n.d.)

Hevosavusteinen sosiaalipedagogiikka HASP on Ypäjän hevosopiston tuottama koulutus heille, joilla on kiinnostusta käyttää hevosavusteista toimintaa sosiaali- ja terveysalan tai opetusalan töissä. Koulutuksessa huomioidaan kokemusasiantuntijan tuottama,

omakohtainen, voimavarakeskeinen näkökulma, jolla välitetään tietoa asiakkaalle vammautumisen, sairauden tai elämäkokemusten pohjalta. (Suomen ratsastajainliitto, 2020)

Hevosavusteinen koulutus on hevosalan yrittäjille, sosiaali- ja terveysalan ja opetusalan toimijoille, jotka haluavat toimintansa laajentuvan erityisryhmien saataville. HAT- ohjaaja tuottaa itse tai työskentelee hevosavusteisia palveluja tuottavassa hevosalan yrityksessä, sosiaali- tai mielenterveystyössä, vanhushpalveluissa tai kehitysvammaisten asiakkaiden parissa. (Suomen ratsastajainliitto, 2020)

3.4 Aiemmat tutkimukset

Aiempiä tutkimuksia ja artikkeleita haettiin Theseuksesta, HAMK Finnasta ja Google Scholarista. Hakusanoina käytettiin sanoja hevonen, hevosavusteinen, eläinavusteinen ja lastensuojelu.

Laura Eerola on tutkinut eläinavusteisten työmenetelmien soveltuvuutta peruskouluikäisten lasten ja nuorten tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoitteluun YAMK-tutkinnon oppinäytetyössään ”Sen mielestä on kiva kun mä tuun tänne, se tykkää musta”.

Tutkimuksessa keskityttiin eläinavusteiseen toimintaan ja eläinavusteinen terapia jätettiin sen ulkopuolelle. Eerola määrittelee eläinavusteisen toiminnan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden aktivoimiseksi ilman koulutukseen pohjautuvaa terapiaosaamista.

Tutkimuksessa ilmeni, että eläinavusteisella toiminnalla on monia eri hyötyjä. Hyötyjä koettiin olevan niin tunne- ja sosiaalisten tilanteiden harjoittelussa, kehollisissa harjoituksissa kuin arjen toimien harjoittelussakin. Lähes kaikki asiakkaat olivat suhtautuneet menetelmiin positiivisesti. (Eerola, 2022)

Luonnonvarakeskus Luke on tehnyt suositukset eläinavusteisuuden ottamisesta käyttöön vastuullisesti hyvinvointialueilla ja kunnissa. Eläinavusteinen toiminta on suunnitelmallista ja sitä toteutetaan vastuullisesti. Tärkeää on, että sekä eläimellä, että ohjaajalla on sopiva koulutus työhön. Luonnonvarakeskuksen mukaan eläinavusteiset palvelut voisivat vastata lisääntyviin haasteisiin hyvinvoinnin ja terveyden saralla. Toiminta voi tuottaa toivottuja tuloksia, kun muut tukitoimet eivät ole olleet toimivia. Eläimen läsnäolo alentaa stressiä ja edistää vuorovaikutustaitoja. Eläimillä on myös sitouttava vaikutus hoito- ja kuntoutusprosesseissa. Eläinavusteinen toiminta lisääntyy pikkuhiljaa koko maassa. Yleisimmin käytettyjä eläimiä ovat koira ja hevonen, mutta yhä enemmän aletaan käyttää muitakin eläimiä ja palveluntarjoajia alkaa olla koko maassa. (Luke, 2022)

Kuopion 4H-yhdistys toteutti vuosina 2019–2020 ESR-rahoitteisen hankkeen Hevosvoimia luonnosta. Sen tarkoitus oli edistää maahanmuuttajataustaisten ja huonossa taloudellisessa asemassa olevien nuorten osallisuutta ja hyvinvointia. Hevonen on herkkä laumaeläin ja osaa lukea ihmisen tunnetiloja ja kehonkieltä, hevonen ei arvostele ja on läsnä hetkessä. Siksi hevostoiminta on elämyksellistä ja tarjoaa myös fyysistä toimintaa tallitöiden muodossa. (Korhonen, 2022, s. 99) Hankkeessa haluttiin tukea oppimista ja uusien taitojen omaksumista, ja siksi toiminnasta haluttiin pitkäkestoista. Sitä lähdettiin toteuttamaan vähintään kahdeksan kertaa tapahtuvalla ryhmätoiminnalla. Hankkeeseen valittiin osallistujat yhteistyötahojen kautta, jotta haavoittuvassa asemassa olevat lapset varmasti pääsivät mukaan toimintaan. (Korhonen, 2022, s. 100) Jokainen tapaamiskerta oli rakenteeltaan samanlainen. Kokemus toiminnasta oli ohjaajien mukaan tarpeellinen ja merkityksellinen. Myös osallistujien palaute oli positiivista: he kokivat tulleen kuulluksi ja olivat saaneet iloa elämäänsä eläinten kautta. (Korhonen, 2022, s. 104)

4 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyö tehdään tilaajan toiveen mukaisesti Pienryhmäkoti Hiivolaan. Henkilökunnalle tehdyn kyselyn perusteella tehdään suunnitelma erilaisista harjoitteista, joita hevosen ja nuoren kanssa voi tehdä. Kysely on nimetön, eikä siitä ilmene henkilön tunnistettavia tietoja. Aineiston analysointi tehtiin aineistopohjaista sisällönanalyysiä käyttäen. Lopulliset harjoitteet tehtiin aineiston analysoinnin pohjalta tilaajan tarpeiden mukaan.

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa tietoa tavoitteellisemmän hevostoiminnan järjestämiseen Pienryhmäkoti Hiivolassa. Työn tilaamisen tarkoitus oli pienryhmäkodin omistaman hevosen laajamittaisempi käyttäminen laadukkaamman lastensuojelutyön tukena. Opinnäytetyö tehdään tilaajan toiveiden mukaisesti. Tavoite on vastata tutkimuskysymyksiin, jotta Pienryhmäkoti Hiivolassa pystytään tulevaisuudessa hyödyntämään suunnitelmaa hevosavusteisesta toiminnasta lastensuojelutyössä siitä riippumatta, onko ohjaajalla aiempaa kokemusta hevosista. Opinnäytetyössä mietitään keinoja yhdistää tavoitteellinen hevosten kanssa toimiminen erilaisten tehtävien kautta osaksi lastensuojelun arkea.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaista hevosavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä?
2. Miten hevosavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä?

4.2 Tutkimusmenetelmät

Aineisto opinnäytetyöhön kerättiin kyselyllä ja analysoimalla aineisto sen jälkeen. Kyselyn kysymykset pyrimme muodostamaan siten, että analyysin jälkeen pystymme vastaamaan tilaajan tarpeeseen ja tekemään heille suunnitelman hevosavusteisen toiminnan käynnistämiseen. Työssä hyödynnettiin myös jo olemassa olevaa tietoperustaa ja kirjallisuutta, vaikka aineistolähtöisessä sisällönanalyyysissä aineiston analyysissä keskeistä ei ole aikaisempiin tutkimuksiin suhteuttaminen (Leinonen, 2018).

4.2.1 Aineistonhankintamenetelmänä kysely

Aineistohankintamenetelmänä käytimme kyselyä, jossa tietyltä ihmisjoukolta kysytään kaikilta samat kysymykset (Jyväskylän yliopisto, n.d.). Tässä tapauksessa vastaajajoukko on Pienryhmäkoti Hiivolassa työntekijät, joita on yhteensä seitsemän. Kyselyn ongelmakohtia pohdittiin etukäteen ja pyrittiin ratkaisemaan mahdolliset ongelmat ennen kyselyn lähettämistä vastaanottajille.

Valitsimme kyselyn aineistonhankintamenetelmäksi siksi, että sen avulla saadaan koottua tutkimusaineisto, joka mielestämme vastaa parhaiten tilaajan tarpeeseen ja hevosavusteisen suunnitelman tekoon. Kysely pystytään tekemään anonyymisti ja takaamaan vastaajien intymiteettisuoja. Emme kysy kyselyssä mitään henkilökohtaisia tietoja. Kyselyllä saadaan selville laajasti vastaajajoukon mielipiteitä ja asenteita. (Anttila, 2014)

Pirkko Anttila (2014) kuvaa teoksessaan Tutkimisen taito ja tiedon hankinta kyselyä menetelmäksi, joka soveltuu parhaiten erilaisten tilanteiden, olosuhteiden ja käytänteiden kartoittamiseen. Koska Pienryhmäkoti Hiivolassa työntekijöitä on vain seitsemän, toivomme kyselyyn vastaamisen olevan aktiivista. Kyselytutkimuksessa kato tarkoittaa, etteivät kaikki otokseen valitut vastaa kyselyyn tai vastaavat vain osaan kysymyksistä (Wivolin, 2019). Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä ja kyselyn kysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä.

4.2.2 Analyysimenetelmänä aineistopohjainen sisällönanalyysi

Kyselystä saatu aineisto analysoitiin käyttämällä laadullista sisällönanalyysia. Laadullinen sisällönanalyysi keskittyy siihen, mitä tietoa kysely on tuottanut (Vuori, n.d.). Aineisto analysoitiin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysia, jossa analyysin tekoa ohjaa aineisto. Keskeisimmät asiat aineistosta pyritään nostamaan riippumatta siitä, miten ne suhtautuvat aiempiin tutkimuksiin (Leinonen, 2018). Aineistolähtöinen sisällönanalyysi valikoitui menetelmäksi, koska siitä saadaan paras mahdollinen vastaus tutkimuskysymyksiin ja analyysin perusteella saadaan tehtyä toivotut harjoitteet hevosen kanssa toimimiseen.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi noudattaa kolmea vaihetta. Ensimmäinen vaihe on aineiston pelkistäminen, jolloin aineistoa luetaan läpi ja sieltä esimerkiksi alleviivataan oleelliset kohdat. Varsinaista pelkistämistä ei koettu tarpeelliseksi tehdä, koska saadut vastaukset olivat jo valmiiksi lyhyitä ja selkeitä. Seuraava vaihe on ryhmittely, jossa muodostetaan alaluokkia samaa asiaa tarkoittavista ilmaisuista. Viimeisenä vaiheena on yleiskäsitteiden muodostaminen, jossa jo luodut alaluokat yhdistetään yläluokiksi. Näistä muodostetaan pääluokat ja lopulta näistä syntyy yksi yhdistävä luokka. (Leinonen, 2018) Selkeäksi pääluokaksi aineistomme analyysissä nousi teemoittelun pohjalta hevostoiminnan positiivinen sosiaalinen ja psyykkinen vaikutus lapsen elämään.

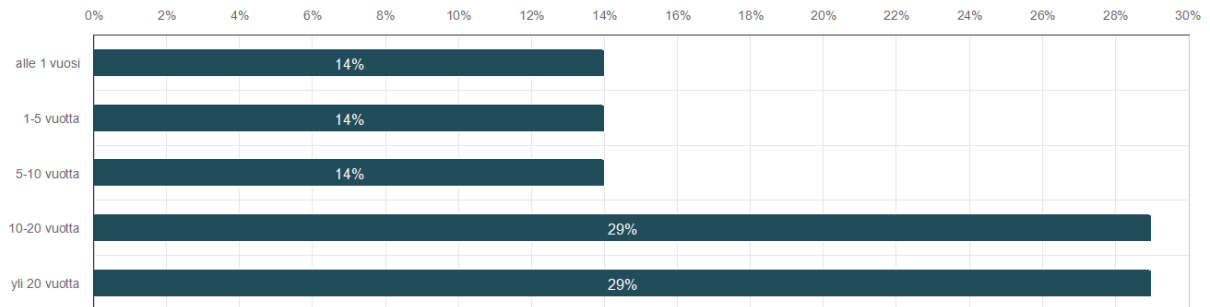
Taulukko 1 näyttää esimerkin teemoittelusta, jota käytettiin aineiston analysoinnissa. Käyttämällä aineistolähtöisen sisällönanalyysin tapaa saatiin lopuksi tiivistettyä annettua avoimet vastaukset yhdeksi pääluokaksi.

Taulukko 1. Esimerkki aineiston teemoittelusta.

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Pääluokka
"Mielenkiintoa on paljon"	Motivaatio ohjata toimintaa.	Motivaatio.	
"Hienoja hetkiä nuoren kanssa. iloa, uskallusta, rohkeuden kehittymistä nuorena."	Rohkeuden lisääntyminen.	Rohkeus.	
"Erittäin merkityksellistä ja monelle lapselle tärkeä osa kuntoutusta."	Merkityksellistä toimintaa.	Merkityksellisyys.	
"Tärkeä juttu, onneksi nykyään hyödynnetään kiitettävästi."	Tärkeää toimintaa.	Tärkeys.	
"Hyödyllinen ja lapsen näkökulmasta antoisa toimintatapa."	Lapselle antoisa toimintaa.	Antoisa.	
"Pelonsekaista mielenkiintoa."	Motivaatio ohjata toimintaa.	Motivaatio.	
			Hevostoiminnan positiivinen sosiaalinen ja psyykinen vaikutus lapsen elämään.

Vastauksia kyselyyn tuli seitsemän. Hiivolassa työskentelee seitsemän työntekijää eli kaikki vastasivat kyselyyn. Kyselyssä ei kysytty mitään tietoja, joista henkilön voisi tunnistaa. Kuva 1 osoittaa, kuinka kauan työntekijät ovat työskennelleet lastensuojelussa.

Kuva 1. Vastaukset kysymykseen kuinka kauan olet työskennellyt lastensuojelussa?

Kyselyn mukaan hevosten kanssa toimiminen on tuttua 43 prosentille vastaajista, loput 57 prosenttia eivät ole toimineet työssään hevosten kanssa. Hevosavusteisen toiminnan periaatteet ja menetelmät olivat kohtalaisen vieraita työntekijöille. Vain kolmasosa vastaajista oli ohjannut aikaisemmin hevosavusteista toimintaa. 43 prosenttia vastaajista koki, että Pienryhmäkoti Hiivolassa on riittävästi resursseja suunnitelmallisen hevosavusteisen toiminnan toteuttamiseen ja 43 prosenttia koki, ettei riittäviä resursseja ole. Kysymykseen ei osannut antaa vastausta 14 prosenttia vastaajista. Vastauksista kävi selväksi, että Pienryhmäkoti Hiivolan työntekijät ovat varovaisen innostuneita toteuttamaan hevosavusteista toimintaa, jos tietäisivät asiasta enemmän. Kolmasosa oli jo nyt valmis ohjaamaan toimintaa, mutta 14 prosenttia oli sitä mieltä, ettei halua ohjata kyseistä toimintaa.

4.3 Opinnäytetyön eettisyys ja kestävyys

Opinnäytetyössä noudatettiin Arenen (2020) ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiä suosituksia ja hyvää tieteellistä käytäntöä. Rehellisyyttä ja avoimuutta on esimerkiksi lähteiden hyvä ja tarkka merkitseminen (Arene, 2020, s. 10).

Ennen opinnäytetyön aloittamista tehtiin opinnäytetyösopimus tilaajan kanssa. Arenen (2020, s. 6) opinnäytetöiden eettiset suositukset oppaan mukaan sopimuksen tarkoituksena on vähentää toimeksiantajan toiveiden ja opiskelijaa sitovien pelisääntöjen ristiriitaa.

Opinnäytetyösopimuksessa sovittiin esimerkiksi aihe ja aikataulu, salassa pidettävästä aineistosta sekä mahdollisista kustannuksista. Opinnäytetyö ei sisällä henkilötietoja, eikä

siitä aiheudu tilaajalle kustannuksia. Aineiston analysointivaiheessa käytiin läpi avoimet kysymykset ja totesimme, että ne eivät sisällä tietoja, joista vastaajan voisi tunnistaa.

Opinnäytetyötä tehdessä tulee olla rehellinen, huolellinen, avoin ja kunnioittaa toisten tutkijoiden työtä. Suunnitelmallisuus on osa prosessia. (Arene, 2020, ss. 8–9) Opinnäytetyö suunniteltiin huolellisesti ja tilaajan kanssa sovittiin aikataulusta, josta pidettiin kiinni. Tutkimuslupaa ei tarvittu, koska emme käsitelleet tai keränneet opinnäytetyötä tehdessä sosiaali- tai terveydenhuoltoalan asiakkaita tai potilaita koskevia tietoja emmekä keränneet henkilötietoja (Vantaa Hyvinvointia, 2021). Osallistujilta kysyttiin suostumus tutkimukseen osallistumiseen kyselyn alussa.

Opinnäytetyötä suunniteltaessa ja tehdessä pohdittiin tarkasti henkilöiden mahdollista tunnistamista tutkimuksessa. Henkilön voi tunnistaa välillisesti tai epäsuorasti, vaikka suoraa tunnistamista ei tapahtuisi (Arene, 2020, s. 18). Kyselyn kysymykset laadittiin tarkasti siten, että edes välillistä tunnistamista ei päässyt tapahtumaan. Koko tutkimuksen ajan tietoturva huolehdittiin siten, että mitään paperista aineistoa ei kuljetettu mukana vaan ne säilytettiin vain tutkijoiden hallussa (ks. Arene, 2020, s. 19). Kaikki tietokoneella oleva aineisto säilytettiin tietokoneilla, joissa oli salasanasuojaus. Tietokoneita ei jätetty vartioimatta mihinkään ja ne lukittiin, jos koneelta poistuttiin, kuten aineistonhallintasuunnitelmassa kerrotaan.

Julkisuuslaki määrittelee ammattikorkeakoulussa laaditun opinnäytetyön julkiseksi, jos se johtaa tutkintotodistuksen saamiseen (Julkisuuslaki 621/1999 § 1). Ymmärrämme, että opinnäytetyö on julkinen valmistumisen jälkeen.

5 Kyselyn tulokset

Tutkimustulosten mukaan hevosavusteisen toiminnan ohjaaminen herätti mielenkiintoa ja se koetaan nuorelle hyödyllisenä ja merkityksellisenä toimintana. Vaikka itse ei pystyisi ohjaamaan toimintaa, sen tärkeys hyvänä toimintamuotona tunnistettiin.

Hienoja hetkiä nuoren kanssa. Iloa, uskallusta, rohkeuden kehittymistä nuorena. Se tuo energiaa ja mielekkyyttä työhön.

Se [toiminta hevosen kanssa] on erittäin merkityksellistä ja voi olla monelle lapselle tärkeä osa kuntoutumista.

Vastauksissa tiedostettiin se, että hevosen kanssa toimiminen vaatii ohjaajalta kokemusta hevosen kanssa toimimisesta ja varmuutta työskentelyyn. Vakuutukset on oltava kunnossa ja turvallisuustekijät täytyy ottaa huomioon. Hevosavusteisen toiminnan ohjaaminen herätti myös pelonsekaista mielenkiintoa.

Vaatii ohjaajalta vankkaa kokemusta hevosen kanssa toimimisesta.

Hevosavusteinen toiminta voitiin vastauksien perusteella jakaa kahteen kategoriaan: toimiminen tallissa ja itse hevosen kanssa toimiminen. Vastauksissa ilmeni toiveeksi se, että tallilla voisi hevosten kanssa kokemattomampi ohjaaja olla avustavana työntekijänä hevosiin enemmän perehtyneen ottaessa vastuuta hevosesta.

En pysty itse ottamaan vastuuta hevosesta, mutta voisin olla työparina kokeneemman toimijan kanssa.

Toimintaan ollaan valmiita liittämään kaikkia tallin töitä, kuten tarhan ja karsinan siivousta, ruokien mittausta ja sekoittelua, varusteiden puhdistamista, käytävien siivousta, hevosen elekielen opetteluja ja voimaannuttavan valokuvauksen yhdistämistä hevostoimintaan. Kaikki eivät ole heti valmiita koskemaan hevoseen, joten hevosen lähelle menemistä tulisi harjoitella ensin ja sen jälkeen hevosen käsittelyä ja taluttamista.

Kyselyn vastausten perusteella hevosten kanssa toimimisesta koettiin tulevan monenlaista hyötyä. Tärkeiksi koettiin rauhoittuminen, rentoutuminen ja kärsivällisyyden sekä itsetunnon kehittyminen. Talli koettiin puolueettomaksi maaperäksi ja siellä on hyvä opetella vastuunottoa, muun muassa korjaamalla omat jäljet ja sekä omista, että hevosen varusteista pidetään huolta. Positiiviseksi asiaksi koetaan yksilöllisen ajan viettäminen nuoren kanssa. Usein toiminnan ohessa nuoreen saa hyvän kontaktin ja pystytään puhumaan muistakin asioista, kuin hevosista.

Omien pelkojen voittamista, onnistumisia.

Rauhoittuminen ison eläimen kanssa, kommunikointitaidot kehittyvät eläinten ja ihmisten kanssa, arvostus isoa pakoeläintä kohtaan, itsetunnon parantuminen kun saa eläimen toimimaan halutulla tavalla jne.

Pienryhmäkoti Hiivolan työntekijät suhtautuvat kyselyn mukaan positiivisesti siihen, että hevosavusteinen toiminta voisi olla osa pysyvää toimintaa laitoksessa. Vastauksissa ei ilmennyt yhtään negatiivista suhtautumista asiaan. Kysymykseen voisiko hevosavusteinen toiminta olla osa pysyvää toimintaa Hiivolassa vastattiin muun muassa seuraavasti: ”Voisi”, ”Ehdottomasti”, ”Toivoisin sen olevan ja laajenevan enemmän koko työryhmän tietoisuuteen ja käyttöön.”

Hevosavusteisen toiminnan ohjaamisessa on myös haittoja ja esteitä. Niitä ei kuitenkaan kyselyn perusteella koettu varsinaisiksi esteiksi, vaan huomioitaviksi asioiksi. Vain yksi vastaaja nosti esiin allergian, mikä on huomioon otettava asia sekä ohjaajan että nuoren kohdalla. Haasteeksi koettiin myös se, että hevosien kanssa toimimisesta pitää olla vankka kokemus ja myös nuori, jolle toimintaa ehdotetaan, pitää tuntea jo melko hyvin.

Varmastikaan kaikki ohjaajat eivät tähän toimintaan pysty, eikä se ole tietysti tarkoituskaan.

Työajallisesti vaatii suunnittelua, ei ole este tai haitta, vaan huomioitava asia.

Lopuksi tärkeäksi nostoksi kyselyn avoimessa Sana vapaa -kentässä toivottiin harjoitteita sellaistenkin ohjaajien käyttöön, joilla ei ole hevosista niin paljon kokemusta. Toiminnan järjestämiseen toivottiin parityöskentelyä. Pohdintaa oli myös siitä, voisiko hevostoiminta näkyä kilpailutuksissa ja hinnassa.

Oppaan avulla olisi helpompi esitellä toimintaa eri yhteistyökumppaneille ja verkostoille.

Olisi tärkeää, että hevostoiminta tulisi osaksi koko työryhmän toimintaa.

6 Suunnitelman tallilla toteutettavat harjoitteet

Liitteenä olevan suunnitelman tehtävät on mietitty monipuolisiksi, tavoitteellisiksi ja helposti toteutettaviksi myös sellaisille ohjaajille, joilla ei välttämättä ole kokemusta tai halua toimia itse hevosien kanssa. Tehtäviä voi varioida vapaasti ja nähdä hevosavusteisia periaatteita tallin arkisissakin toimissa.

Jokaisen tehtävän kohdalla on mietitty hevosen soveltuvuus sekä tarvittavat välineet ja varusteet kyseisen tehtävän suorittamiseksi. Tehtävälle on asetettu tavoite, minkälaisia asioita sillä tavoitellaan asiakkaan näkökulmasta, sekä tehtävän arvioitu kesto. Lisäksi on sanallisesti avattu, miten tehtävä voidaan suorittaa, sekä onko ohjattavalle tai ohjaajalle erityisiä osaamisvaatimuksia. Kuvassa kaksi on liitteenä olevan suunnitelman kansilehti.

Kuva 2.

1. Hevosen taluttaminen

- Ohjattavan kokemukseksi riittää satunnaisia kohtaamisia hevosen kanssa.
- Hevoselta tarvitaan osaamista olla talutettavana.
- Varusteiksi tarvitaan riimu ja 2 narua.
- Harjoitus voi kestää 20–30 minuuttia.
- Mukana voi olla useampi ohjaaja, joista kaikilla ei tarvitse olla kokemusta.

Tavoitteena on lisätä toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta, nuoren itseluottamusta ja rohkeutta yhdessä tehden.

Toimintaohje: Aluksi voidaan taluttaa hevosta yhdessä, narut ovat riimussa kiinni molemmin puolin hevosta. Ohjataan oikea ote narusta. Taluttaminen tapahtuu rauhalliseen tahtiin. Kävellessä keskitytään mm. omaan rauhallisuuteen, hengittämiseen, katseeseen.

Sanoitetaan näitä ja tehdään yhdessä samalla kun kävellään hevosen kanssa. Välillä pysähdytään ja vain hengitellään rauhallisesti ja keskustellaan tuntemuksista. Pysähtyessä voidaan myös havainnoida hevosen olotilaa. Taluttamista voidaan harjoitella pieniä matkoja kerrallaan ja välillä pysähdytään arvioimaan yhdessä aikuisen ja hevosen tilannetta. Vielä harjoituksen loppuun käydään läpi harjoitusta ja sen kulkua sekä taluttajan, että talutettavan näkökulmista. Kerrataan vielä harjoituksen onnistumiset ja kiitetään.

2. Hevosen kuvaaminen

- Ohjattava ei tarvitse aiempaa hevoskokemusta.
- Hevoselta ei tarvita osaamista.
- Varusteiksi tarvitaan hevonen/hevosia ja kamera.
- Harjoitus voi kestää kokonaisuudessaan yli 60 minuuttia.
- Ohjaajalta ei vaadita kokemusta hevosista.

Tavoitteena on hevosen tunnetilojen tunnistaminen ja niiden peilaaminen omiin tunteisiin sekä sensitiivisyyden lisääminen.

Toimintaohje: Pyydä ohjattavaa ottamaan kuvia hevosista erilaisissa tilanteissa ja tunnetiloissa. Esimerkiksi rento, jännittynyt, tyytyväinen, valpas, utelias jne. Varaa riittävästi aikaa kuvien tutkimiseen yhdessä.

3. Hevosen varusteiden huoltaminen

- Ohjattava ei tarvitse aiempaa hevoskokemusta.
- Harjoituksessa ei käytetä hevosta.
- Varusteiksi tarvitaan hevosen varusteita, kuten riimu ja suitset. Välineet niiden puhdistamiseksi.
- Harjoituksen kesto ohjattavan jaksamisen ja puhdistettavien varusteiden mukaan 30-60 minuuttia.
- Mukana voi olla useampi ohjaaja, joista kaikilla ei tarvitse olla kokemusta.

Tavoitteena on ohjeiden noudattaminen, omista tavaroista ja hygieniasta huolehtiminen sekä omatoimisuuden lisääminen. Tavoitteena on myös kokemus puhtaudesta ja sen merkityksestä esimerkiksi hevosen terveyteen ja viihtyvyyteen. Harjoitteen oppeja voi siirtää

ohjattavan omaan elämään.

Toimintaohjeet: Riimusta avataan kaikki soljet ja liotetaan ensin ämpärissä lämpimässä pesuainevedessä. Sen jälkeen se harjataan puhtaaksi, huuhdellaan ja ripustetaan kuivattavaksi. Suitset puretaan osiin, liotetaan kuolain pesuainevedessä. Suitsien osat puhdistetaan satulasaippualla, kuivataan ja kasataan uudelleen. Opetellaan pyyhkimään nahkavarusteet puhtaaksi jokaisen käytön jälkeen.

4. Metsäkävely

- Ohjattava tarvitsee jonkin verran kokemusta hevosista.
- Hevosen tarvitsee osata olla talutettavana, kunnioittaa ihmisen tilaa ja kantaa ratsastaja. Maastovarmuus.
- Varusteiksi tarvitaan hevosen ja ratsastajan normaalit ratsastusvälineet. Satulan voi hevosen mukaan jättää pois. Tarvittaessa riimunnaru talutusta varten.
- Harjoituksen kesto yli 60minuuttia.

Tavoitteena on arkiliikunnan lisääminen, hyvinvointi, rentoutuminen, rohkeus ja kokemus johtajuudesta.

Toimintaohjeet: Lähdetään hevosen kanssa metsään. Tehtävä voidaan toteuttaa joko niin, että ohjattava taluttaa hevosta, ohjattava ratsastaa talutettuna tai ohjattava ratsastaa itsenäisesti ennalta suunnitellun reitin metsässä. Keskustellaan rennosti luontaisesti esiin nousevista asioista, rohkaistaan keskustelemaan esimerkiksi tutusta ympäristöstä poistumisesta, metsästä ja luonnosta. Nautitaan eläimen seurasta ja myös hiljaisuudesta. Ylläpidetään ja vahvistetaan taluttajan kuntoa.

5. Hevosen ruokien valmistelu ja hevosen ruokkiminen

- Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta hevosista.
- Hevosen tulee kunnioittaa ihmistä.
- Varusteiksi tarvitaan hevosen ruokintaan liittyviä asioita, kuten rehut, ämpärit, kauhat, vaaka, mahdollisesti myös kynä ja paperia.
- Harjoitus voi kestää 30–60 minuuttia.

- Mukana voi olla useampi ohjaaja, joista kaikilla ei tarvitse olla kokemusta.

Tavoitteena on yhdistää käytännön alakoulun matematiikkaa hevosen ruokintaan (rahan ja rehun menekki, mittaaminen, arviointi) sekä havaita lajityypillisen, terveellisen ravinnon ja säännöllisen ruokailun tärkeys omassa ja hevosen elämässä. Lasketaan rehun menekkiä, arvioidaan hevosen painoa ja energian tarvetta mittaamalla. Rehutaulukoiden avulla lasketaan arviot rehun menekistä.

Toimintaohjeet: Lasketaan hevosten ravinnontarve (apuna voi käyttää esimerkiksi Luke:n sivuilta löytyviä kaavoja). Keskustellaan opitusta hevosen ruokkimisesta ja verrataan sitä ihmisen ruokavalioon. Valmistetaan hevosten rehuannos mittaamalla oikeat määrät vaakaa tai tilavuusmittaa, kuten kauhoja käyttämällä. Lopuksi jaetaan rehut ja pestään välineet.

6. Hevosen harjaaminen

- Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta hevosista.
- Hevoselta tulee kunnioittaa ihmistä ja osata seistä paikallaan.
- Varusteiksi tarvitaan riimu ja riimunnaru, sekä hoitamiseen tarvittavat välineet.
- Harjoituksen kesto 15–60 minuuttia.
- Mukana voi olla useampi ohjaaja, joista kaikilla ei tarvitse olla kokemusta.

Tavoitteena on rentous ja ohjeiden noudattaminen, hygieniasta huolehtiminen sekä omatoimisuuden lisääminen. Tavoitteena on myös kokemus puhtaudesta ja sen merkityksestä esimerkiksi hevosen terveyteen ja viihtyvyyteen. Harjoitteen oppeja voi siirtää ohjattavan omaan elämään.

Toimintaohjeet: Harjataan hevonen kauttaaltaan. Puhdistetaan ja mahdollisesti öljytään kaviot sekä siistitään harja ja häntä. Opetetaan oikea harjausjärjestys, sekä välineiden puhdistus ja säilytys käytön ulkopuolella.

7. Rehu- tai heinäkuorman purku

- Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta hevosista.
- Harjoituksessa ei käytetä hevosta.
- Harjoituksen kesto ei määriteltävissä.

- Mukana voi olla useampi ohjaaja, joista kaikilla ei tarvitse olla kokemusta.

Tavoitteena on opetella ottamaan vastaan ohjeita ja noudattaa niitä sekä lisätä fyysistä aktiivisuutta.

Toimintaohjeet: Puretaan rehu- tai heinäkuorma ennalta sovittuna ajankohtana. Mahdollisesti siivotaan varastointitila ennen kuorman purkamista. Kuljetetaan rehut paikalleen. Voidaan laajentaa tehtävää esimerkiksi laskemalla rehujen kulutusta, heinän tarvetta tai käytettyjä euroja.

7 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa tietoa tavoitteellisemman hevostoiminnan järjestämiseen Pienryhmäkoti Hiivolassa. Työn tilaamisen tarkoitus oli pienryhmäkodin omistaman hevosen laajamittaisempi käyttäminen laadukkaamman lastensuojelutyön tukena. Opinnäytetyö tehtiin tilaajan toiveiden mukaisesti. Tavoite oli vastata tutkimuskysymyksiin, jotta Pienryhmäkoti Hiivolassa pystytään tulevaisuudessa hyödyntämään suunnitelmaa hevosavusteisesta toiminnasta lastensuojelutyössä siitä riippumatta, onko ohjaajalla aiempaa kokemusta hevosista. Opinnäytetyössä mietittiin keinoja yhdistää tavoitteellinen hevosten kanssa toimiminen erilaisten tehtävien kautta osaksi lastensuojelun arkea. Tutkimuskysymyksiä olivat: Millaista hevonavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä? Miten hevosavusteista toimintaa voidaan hyödyntää lastensuojelutyössä?

Johtopäätöksissä esitellään vastaukset tutkimuskysymyksiin ja suunnitelman laatimisessa käytettiin aineiston pohjalta saatuja tuloksia harjoitteiden tekemiseen. Molempiin tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset kyselyn vastauksia analysoimalla. Ensimmäisen kysymyksen tarkoitus oli saada selville, millaista hevosavusteista toimintaa Pienryhmäkoti Hiivolan työntekijät toivovat. Analysoinnin perusteella vastaukseksi tuli toive toiminnan muuttamisesta suunnitelmallisempaan suuntaan ja toiminnan mahdollistaminen myös niille työntekijöille, joilla kokemusta hevosista ei ole niin paljon tai ei ollenkaan. Toinen tutkimuskysymys oli, miten hevosavusteista toimintaa Pienryhmäkoti Hiivolassa voisi järjestää. Työvuorosuunnittelu nousi vastauksissa esille, mutta siihen tämä opinnäytetyö ei pysty vastaamaan. Tärkeäksi koettiin parityöskentelyn mahdollisuus, jotta ohjaajat, jotka eivät ole tottuneet hevosiin, pääsisivät myös mukaan toimintaan.

Kuten Eerola toteaa YAMK-opinnäytetyössään (2022), eläinavusteisen toiminnan hyötyjä koetaan olevan tunne- ja sosiaalisten tilanteiden harjoittelussa, kehollisissa harjoituksissa ja arjen toiminnan harjoittelussa. Kyselyyn saadut vastaukset myötäilevät tätä tutkimusta, koska vastausten perusteella tallitoiminnasta koettiin nuorelle olevan monenlaista hyötyä sekä fyysisesti että henkisesti. Kyselyn tuottamat vastaukset tukivat myös opinnäytetyön tietoperustaa.

Analysoinnin tuloksista voidaan päätellä, että hevosavusteisen toiminnan järjestämiseen on tarvetta ja siitä koetaan olevan paljon hyötyä nuorille. Työntekijöiden positiivinen asenne toiminnan ohjaamiseen tuli esille vastauksissa, ja tämä onkin tärkeää varsinkin niille, joille toiminta ei ole entuudestaan tuttua.

Voimme lopuksi todeta, että saimme vastaukset tutkimuskysymyksiin, joten tutkimuksen tavoite toteutui. Pienryhmäkoti Hiivolan työntekijät osallistuivat kyselyn vastaamiseen aktiivisesti ja harjoitteita saatiin tehtyä heidän toiveidensa mukaisesti.

Lähteet

- Anttila, P. (2014). *Kyselytutkimuksen suunnittelu*. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Metodix. <https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/#9.1.5%20Survey%20eli%20kyselytutkimus>
- Arene. (2020). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf>
- Eerola, L. (2022). ”Sen mielestä on kiva ku mä tuun tänne, se tykkää musta” – eläinavusteisten työmenetelmien soveltuvuus peruskouluikäisten lasten ja nuorten tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoitteluun [opinnäytetyö, Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022112824602>
- Ekola, T. & Kilpeläinen, A. (2019) Hyvinvointipalvelua hyvinvoivalla hevosella. Lipponen, M. & Vehmasto, E. (toim.), *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta*. Luonnonvarakeskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-864-7>
- Ervast, L. & Raukola-Lindblom, M. (2022). *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä-tutkittua tietoa ja kokemuksia*. Sanasilta Oy.
- Green Care Finland ry. (n.d.) *Eläinavusteiset menetelmät*. <https://www.gcf Finland.fi/green-care/-menetelmat/elainavusteiset-menetelmat/>
- Julkisuuslaki 621/1999. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>
- Kahilaniemi, E. (2016). *Eläinavusteinen interventio. Asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin*. Voimatassu Ky.
- Kallinen, T. & Kinnunen, T. (n.d.). Tutkimusmenetelmien verkkokäsikirja. Teoksessa J. Vuori (toim.). *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Koivumäki, H. (2023). *Hevoskasvatus- ja varsapihättöpalveluyrityksen terveydenhuoltosuunnitelma* [opinnäytetyö, Oulun ammattikorkeakoulu]. <http://www.theseus.fi/handle/10024/794381>
- Jyväskylän yliopisto. (n.d.) *Kyselyt*. Avoimen yliopiston Koppa. <https://koppa.iyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/kyselyt>
- Korhonen, I. (2022). Eläin- ja luontoavusteisen toiminnan malli Kuopion 4H-yhdistyksessä. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja*, 23(1), 97–107. Suomen sosiaalipedagoginen seura ry.

- Korhonen, L. (26.11.2021). Kasvu ja kehitys eri ikäkausina. Teoksessa J. Sinkkonen & L. Korhonen (toim.), *Pulassa lapsen kanssa*. Duodecim Terveyskirjasto.
<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>
- Lastensuojelu.info. (n.d.). *Sijaishuolto*. <https://tinyurl.com/57h3k49k>
- Lastensuojelulaki 417/2007. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Lastensuojelun Keskusliitto (2020). *Lastensuojelu turvaa lasten oikeuksia*
<https://www.lskl.fi/lastensuojelu/>
- Lehto, J. & Järveläinen, T. (2021). Hyvinvoiva hevonen saa elää lajityypillistä elämää.
Telulainen – Oulun ammattikorkeakoulun tekniikan ja luonnonvara-alan lehti, 2(4), ss. 27–28. https://issuu.com/telu_oamk/docs/telulainen_vol2_nro4
- Leinonen, R. (12.12.2018). Sisällönanalyysi. *Spoken*. <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>
- Lipponen, M. & Vehmasto, E. (2021). *Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan laatu ja vaikuttavuus: Käsikirja* (2. korjattu p.). Luonnonvarakeskus (Luke).
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-265-0>
- Luke. (3/2022). Policy Brief *Eläinavusteisuus vastuullisesti käyttöön hyvinvointialueiden ja kuntien palveluihin*. Luonnonvarakeskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-448-7>
- Maikku, H. (2022). Psykologisen turvallisuuden rakentaminen hevosavusteisessa koulutuksessa. Ervast, L. & Raukola-Lindblom, M. (toim.) *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä- tutkittua tietoa ja kokemuksia* (ss. 35–54). Sanasilta Oy.
- Miettunen, L. (2018), Ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi [opinnäytetyö, Yrkehögskolan Arcada]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018060512664>
- MLL. (n.d.). *Nuoren aivojen kehitys*. Mannerheimin lastensuojeluliitto.
<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/nuoren-aivojen-kehitys/>
- Nivala, E. & Rynänen, S. (2019) *Sosiaalipedagogiikka, kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*. Gaudeamus Oy.
- Opinkirjo kehittämiskeskus. (n.d.). *Tutkimusetiikka ja tutkimusluvut*.
<https://opinkirjo.fi/tutkimuksen-perusteet/tutkimusetiikka/>
- Salovuori, T. (2014). *Luonto kuntoutumisen tukena*. Mediapinta.
- STM. (n.d.). *Lastensuojelu*. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://stm.fi/lastensuojelu>
- Sotema Oy. (n.d.). *Pienryhmäkoti Hiivola*. <https://www.hiivola.fi/>
- Sosiaalipedagoginen hevostoimintayhdistys ry. (n.d.) *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta – SPHT*. <https://www.hevostoiminta.net/>
- Suomen ratsastusterapeutit ry. (n.d.) *Ratsastusterapia*.
<https://suomenratsastusterapeutit.fi/ratsastusterapia/>

Talasma, J. (2013) *Kokonaisvaltainen hyvinvointikonsepti* [YAMK-opinnäytetyö, Laurea].

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013061013744>

THL. (n.d.). *Lastensuojelun käsikirja. Mitä on lastensuojelu?* Terveyden ja hyvinvoinninlaitos.

<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

Vantaa Hyvinvointia. (10.10.2021). *Ohjeet tutkimusluvan hakijalle.*

[https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/159874 Tutkimustoiminnan ohjeet_10102021.pdf](https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/159874_Tutkimustoiminnan_ohjeet_10102021.pdf)

Wivolin, S. (2.9.2019). Otannan virheitä, osa 3. *Teetutkimus.fi.*

<https://www.teetutkimus.fi/blogi/otannan-virheita-osa-3>

Liite 1: Aineistonhallintasuunnitelma

1. Tutkimusaineiston tallennus ja säilytys

Tutkimusaineisto säilytetään opinnäytetyön tekijöiden tietokoneilla. Tietokoneet on suojattu salasanoilla. Pidämme hyvää huolta tietokoneiden fyysisestä turvallisuudesta, emme jätä niitä ilman vartiointia mihinkään. Aina koneelta poistuttaessa lukitsemme tai suljemme tietokoneen. Noudatamme tutkimusaineistojen suhteen hyvää tieteellistä käytäntöä.

2. Henkilötietojen ja arkaluonteisten tietojen käsittely

Opinnäytetyömme ei sisällä henkilötietoja tai arkaluonteisia tietoja. Mikäli kyselyn avointen kysymysten vastauksissa ilmenee tietoja, joista vastaajan voi tunnistaa epäsuorasti tai suorasti, muutamme aineiston niin, että henkilön tunnistaminen estyy peruuttamattomasti. HAMK suosittelee kyselyiden tekemiseen Webropol, joka on tietoturvallinen väline kysely tekoon.

3. Opinnäytetyöaineiston omistajuus

Opinnäytetyön aineiston ja tulokset omistamme me opinnäytetyön tekijät ja tutkimuksen tulos luovutetaan myös tilaajalle.

4. Opinnäytetyöaineiston jatkokäyttö työn valmistumisen jälkeen

Opinnäytetyön tutkimusaineistoa ei jatkokäytetä. Säilytämme aineiston tietoturvallisesti vuoden ajan hyväksymispäivästä, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvallisesti.

Liite 2. Suunnitelma

PIENRYHMÄKOTI HIIVOLA

Kuva: Hille Heikkilä

NEVOSAVUSTEINEN
TOIMINTA LASTENSUOJELUYKSIKÖSSÄ

LEENA HEINEMAA

TERHI OKSANEN

PIENRYHMÄKOTI HIIVOLA

Suunnitelman tehtävät on mietitty monipuolisiksi, tavoitteellisiksi ja helposti toteutettaviksi myös sellaisille ohjaajille, joilla ei välttämättä ole kokemusta tai halua toimia itse hevosien kanssa. Tehtäviä voi varioida vapaasti ja nähdä hevosavusteisia periaatteita tallin arkisissakin toiminna.

Hevosten kanssa tehtävä toiminta voi muodostua monista eri kokonaisuuksista, mutta tärkeänä osana on hevosen hyvinvointi ja siitä huolehtiminen. Hevosesta huolehtimisen kautta syntyy ymmärrys myös omaan elämään liitettävistä hyvinvoinnin perustarpeista, kuten puhtaudesta, terveellisestä ravinnosta, säännöllisestä ruokinta-ajoista, sopivasta liikunnasta, ulkoilun tärkeydestä ja riittävästä levosta. Hevoset opettavat läsnäoloa. Eläimillä on tämä hetki, ne eivät elä huomista tai eilistä, vaan kaikki tapahtuu tässä tässä ja nyt, niillä tunteilla ja työkaluilla mitä siihen hetkeen tuomme mukana.

Jokaisen tehtävän kohdalla on mietitty hevosen soveltuvuus, sekä tarvittavat välineet ja varusteet kyseisen tehtävän suorittamiseksi. Tehtävälle on asetettu tavoite, minkälaisia asioita sillä tavoitellaan asiakkaan näkökulmasta, sekä tehtävän arvioitu kesto. Lisäksi on sanallisesti avattu, miten tehtävä voidaan suorittaa, sekä onko ohjattavalle tai ohjaajalle erityisiä osaamisvaatimuksia.

Toivottavasti suunnitelma tuo iloa ja hyötyä tärkeään työhönne!

Leena & Terhi

Kuva: Terhi Oksanen

Kuva: Anni Vanhanen

Valmistautuminen

Mietitään minne ollaan menossa, sekä taluttaako hevosta yksi vai kaksi ihmistä. Huolehditaan turvallisuudesta ja tilanteeseen sopivasta vaatetuksesta. Harjataan ja varustetaan hevonen ennen liikkeellelähtöä.

Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta

Ohjaajan tulee olla kokenut. Mukana voi olla useampi ohjaaja.

Hevosen tulee osata olla talutettavana.

Riimu ja kaksi narua.

20-60 MIN

Lisäksi

Harjoitusta voi muokata taluttamalla hevosta eri ympäristöissä, erikseen rakennetulla tehtäväradalla, vaihtelemalla nopeutta, peruuttamalla ja lisäämällä pysähdyksiä. Hevosta voi myös totuttaa eriasteisiin ärsykkeisiin.

✓ HEVOSEN TALUTTAMINEN

Taluttaminen on tapa siirtää hevosta hallitusti ihmisen toimesta paikasta toiseen. Hevosta talutetaan yleensä vasemmalta puolelta, mutta on hevoselle eduksi oppia olemaan talutettuna myös oikealta. Taluttajalla on syytä olla kädessään käsineet ja aina hevosten kanssa toimiessa turvalliset kengät, joissa turvakärki, sekä mielellään kypärä.

✓ TOIMINTAOHJE

Hevosta voidaan taluttaa yksin tai yhdessä, naru(t) kiinnitetään sen mukaisesti riimuun. Ohjataan oikea ote narusta, sekä oikea paikka taluttajalle. Taluttaessa ihminen on hevosen lavan kohdalla. Pidetään rauhallinen kävelytahti, samalla keskitytään omaan mielentilaan, hengittämiseen, katseeseen, sekä siihen mihin ollaan menossa. Jos jännittää, voi vaikka laulaa tai viheltää. Välillä pysähdytään ja hengitellään rauhallisesti ja keskustellaan tuntemuksista. Pysähtyessä voidaan myös havainnoida hevosen olotilaa. Taluttamista voidaan harjoitella pieniä matkoja kerrallaan tai pidemmällä lenkillä, jolloin liikuntahyöty varsinkin ihmiselle on ilmeinen.

✓ TAVOITTEET

Toiminnallisuus

1

Hevosten kanssa toimiessa ihmisen toiminnallisuus lisääntyy luonnostaan. Hevoset ovat liikunnallisia ja niille liikkuminen on elinehto.

Vuorovaikutus

2

Hevonen on vuorovaikutuksessaan aito, ei arvostele, eikä syrji. Se elää tässä hetkessä ja antaa palautteen välittömästi. Myös vuorovaikutus ohjaajan kanssa voi olla merkittävä.

Rohkeus ja itseluottamus

3

Hevonen on vaikuttavan kokoinen ja näköinen eläin, jonka hallitseminen antaa tunteen rohkeudesta ja lisää itseluottamusta.

Kuva: Terhi Oksanen

Valmistautuminen

Mietitään kuvausvälineet, kohde sekä missä hevosia kuvataan. Varataan mukaan kuvaamiseen soveltuva kamera. Huomioidaan turvallisuus, vieraiden hevosten laiturille tai tarhaan ei saa mennä ilman lupaa.

Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta

Ohjaaja ei tarvitse aiempaa kokemusta

Hevoselta ei tarvita erityistä osaamista.

Hevonen ja kamera.

YLI 60 MIN

Lisäksi

Mietitään miten kuvaaminen sujui, pohditaan mikä oli hevosen tunnetila ja tutkitaan miten sen voi tunnistaa valokuvista. Mietitään ihmisen ja hevosen tunteiden yhtäläisyyksiä. Jatkojalostetaan valokuvia yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

HEVOSEN KUVAAMINEN

Valokuvaaminen on keino tallentaa hetkiä ja tilanteita. Kuvaaminen itsessään on menetelmä, jolla tallennetaan kuvia joko muistikortille tai paperille. Kameroita on monenlaisia eri tarkoituksiin, mutta myös puhelimen kameralla voi saada kelvollisia kuvia. Jos kohde ei ole oma, kuvaamiseen ja varsinkin kuvien julkaisemiseen tulee aina kysyä lupa.

TOIMINTAOHJE

Hevosta voidaan kuvata monenlaisissa eri tilanteissa, sen ollessa sisällä, liikkeessä, laiturilla tai ratsastettavana. Kuvatessa kannattaa huomioida valon suunta, sekä sen vaikutus kohteeseen, pilvisellä säällä saa parempia kuvia kuin kovassa auringonpaisteessa. Kuvattavan kohteen sijainnin lisäksi tulee huomioida varjot, tausta ja sopusuhtainen kuvakulma. Tarkkaillaan hevosen ilmettä ja eleitä. Hevosesta voidaan tunnistaa esimerkiksi rento, jännittynyt, tyytyväinen, valpas ja utelias ja kuvia voidaan ottaa erilaisissa tilanteissa ja tunnetiloissa. Kuvat voidaan ladata tietokoneelle ja teetää paperisiksi, tauluiksi tai kuvakirjoiksi. Koneella olevia kuvia voi opetella käsittelemään eri tavoin.

TAVOITTEET

1 Tunnetilojen tunnistaminen

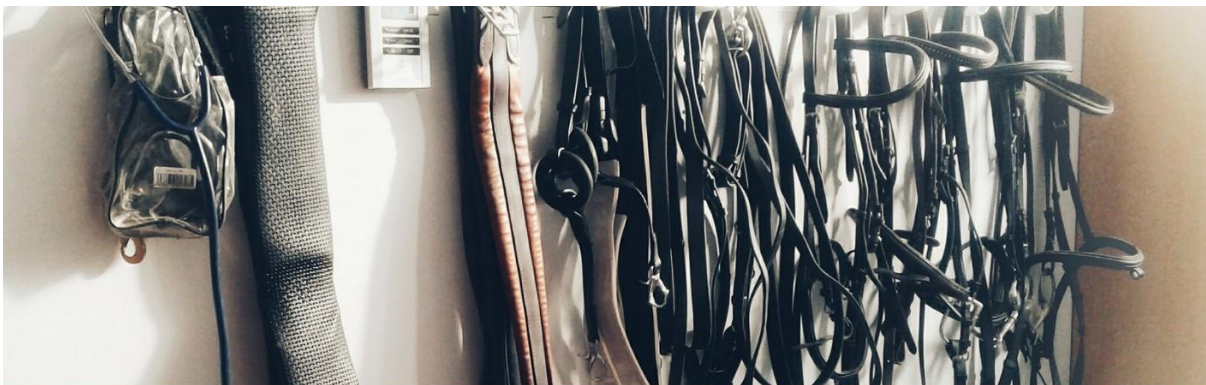
Hevonen on ilmeikäs eläin joka kuvastaa omia tunteitaan ihmiselle näkyvästi. Hevonen tuntee samoja perustunteita kuin ihminen ja tunnistaa myös ihmisen tunteita.

2 Omien tunteiden peilaaminen

Hevonen ilmentää samoja tunteita kuin ihminenkin. Omien tunteiden tunnistaminen ja niiden hyväksyminen voi auttaa ymmärtämään niiden vaikutuksia ja omia tarpeita.

3 Sensitiivisyys

Sensitiivisyyden voidaan käsittää olevan tunneherkkyyttä ja kykyä tunnistaa, havaita ja ymmärtää omia ja toisten tunteita. Hevosella on rikas tunneviestintä, se on äärimmäisen herkkä ja niillä on erityisen hyvin kehittynyt ruumiillinen kieli.

Kuva: Terhi Oksanen

Valmistautuminen

Varataan sopiva tila ja vaatteet. Puhdistamiseen tarvitaan laadukas satulasaippua ja nahkarasva, sekä ämpäreitä, lämmintä vettä, pyyhkeitä, tiski- ja hammasharja, sekä pesusieni.

Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta

Ohjaaja tarvitsee vain vähän kokemusta. Mukana voi olla useampi ohjaaja.

Tehtävässä ei tarvita hevosta.

Varusteita puhdistettavaksi, sekä välineet puhdistamiseen.

30-60 MIN

Lisäksi

Mietitään miten harjoitus sujui, olisiko jotain voinut tehdä toisin. Pohditaan kokemusta puhtaudesta ja sen merkityksestä esimerkiksi hevosen terveyteen ja viihtyvyyteen. Harjoitteen oppeja voi siirtää ohjattavan omaan elämään.

VARUSTEIDEN HUOLTAMINEN

Varusteiden puhdistaminen ja huoltaminen on osa hyvää hygieniää, hevosten hyvinvointia sekä turvallisuutta, sillä vain ehjä varuste on turvallinen. Hevosten varusteet ovat usein kalliita, joten niistä huolehtiminen tekee varusteista kestävämpiä ja pitkäikäisempiä. Oikeanlainen säilytys lisää myös varusteiden käyttöikä.

TOIMINTAOHJE

Hevosten varusteet on yleensä nahkaa, metallia ja tekstiilejä. Tekstiilit voi puhdistaa harjaamalla ja pestä pyykinpesukoneessa tai pesettää pesulassa. Nahkavarusteet puretaan osiin ja pyyhitään kauttaaltaan kostealla rätillä. Kuolaimet ja muut metallivarusteet liotetaan lämpimässä vedessä ja pestään tiskiaineella ja -harjalla. Nahan pesuun käytetään tarkoitukseen soveltuvaa satulasaippua, sekä sientä tai harjaa. Puhdistetut tuotteet hangataan pyyhkeellä pesun jälkeen ja annetaan kuivua. Kuivat varusteet rasvataan mahdollisimman luonnollisella valjasrasvalla tai -öljyllä. Puhdistamisen yhteydessä tarkistetaan kaikki osat ja korjataan tai korvataan rikkiinäiset. Ylimääräinen rasva pyyhitään pois ja varusteet kasataan takaisin.

TAVOITTEET

Ohjeiden noudattaminen

1

Hevosten kanssa toimiessa turvallisuus on kaiken perusta. Varusteiden huoltaminen lisää turvallisuutta ja puhdistaminen monine vaiheineen kykyä noudattaa ohjeita.

Hygienia ja hyvinvointi

2

Hevosen kaikki hoitotoimet perustuvat sen hyvinvointiin ja hygieniaan. Huolehtimalla hevosen hyvinvoinnista voidaan nähdä yhtymäkohtia omaan arkeen ja elintapoihin.

Omatoimisuus

3

Osana toimintakykyä voidaan pitää omatoimisuutta ja kykyä selvittää arjen toimista itsenäisesti. Omien voimavarojen mukaiset rutiinit hevosten kanssa, mahdollisuus nähdä omien kätten jälki ja onnistuminen askareissa voivat lisätä omatoimisuutta.

Kuva: Sonja Heikkilä

Valmistautuminen

Mietitään minne ollaan menossa, sekä talutetaanko hevosta vai ratsastetaanko itsenäisesti. Varusteiksi normaalit ratsastusvarusteet.

Ohjattava tarvitsee jonkin verran kokemusta.

Ohjaajan tulee olla kokenut.

Hevosen tulee olla maastovarma.

Normaalit ratsastusvarusteet

YLI 60 MIN

Lisäksi

Harjoitusta voi muokata monella eri tavalla, kuten ratsastamalla ilman satulaa, tekemällä retkestä päivävaelluksen tai eväretken, liikkumalla useammalla hevosella tai hevosen taidoista riippuen kärry- tai rekiäjeluna.

▼ METSÄKÄVELY

Luonnossa liikkumisen tiedetään tutkitusti tukevan ihmisen hyvinvointia; se parantaa mielialaa, sekä itsetuntoa, mutta myös auttaa irtaantumaan arjesta ja palautumaan stressistä. Myös hevonen nauttii erilaisista reiteistä ja ympäristöistä. Ratsastaminen kuuluu jokamiehen-oikeuksiin, hyviin tapoihin kuuluu kysyä lupa toisen mailla liikkumiseen.

▼ TOIMINTAOHJE

Lähdetään hevosen kanssa metsään. Tehtävä voidaan toteuttaa joko niin, että ohjattava taluttaa hevosta, ohjattava ratsastaa talutettuna tai ohjattava ratsastaa itsenäisesti ennalta suunnitellun reitin metsässä. Nautitaan hevosen läheisyydestä ja metsän hiljaisuudesta. Pidetään rauhallinen kävelytahti, keskittyen omaan mielentilaan, hengittämiseen, katseeseen, sekä siihen mihin ollaan menossa. Jos jännittää, voi vaikka laulaa tai viheltää. Taitojen kohentuessa voi maastossa kokeilla käynnin lisäksi myös muita askellajeja. Ilman satulaa ratsastaessa kokemus on ihan erilainen ja tällöin tulee erityisesti huolehtia että hevonen on riittävän rauhallinen.

▼ TAVOITTEET

1

Elämyksellisyys

Hevosten kanssa elämyksellisyys on vahvasti läsnä. Elämys on enemmän kuin kokemus, se syntyy hetkeistä jolloin saa enemmän kuin odottaa.

2

Rentoutuminen

Rentoutumisella tarkoitetaan mielen ja lihasten jännitysten poistumista, kehon ja mielen tasapainottumista. Rentoutuminen voi myös nostaa pintaan erilaisia tunteita.

3

Arkiliikunnan lisääminen

Eläinsuojelulaki velvoittaa huolehtimaan hevosen päivittäisestä ulkoilusta ja liikunnasta. Liikuttamalla hevosta ulkona, tulee huolehtineeksi myös omista tarpeistaan.

Kuva: Terhi Oksanen

Valmistautuminen

Varataan tarvittavat välineet sekä rehun tarpeen, että rehuannosten laskemiseen, niiden valmistamiseen ja jakamiseen.

Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta.

Ohjaaja tarvitsee jonkin verran kokemusta. Mukana voi olla useampi ohjaaja.

Hevosen tulee kunnioittaa ihmistä.

Ruokintaan liittyviä asioita.

20-60 MIN

Lisäksi

Harjoitteeseen voi yhdistää heinien punnitsemisen ja pussittamisen etukäteen, rehunäytteiden ottamisen ja analysoinnin, sekä eri rehujen vertailun.

✓ HEVOSEN RUOKINTA

Hevosen ruokinta vaikuttaa suoraan sen hyvinvointiin. Hevosen elimistö on suunniteltu jatkuvaan syömiseen ja sillä on hyvin vahva pureskelun tarve. Hevosen pääasiallinen ravinto on korsirehu, eli laidunruoho tai heinä. Korsirehun puutteita täydennetään yksilöllisten tarpeiden mukaan väkirehuilla ja kivennäisillä.

✓ TOIMINTAOHJE

Lasketaan hevosten ravinnontarve käyttäen hevosen painoa, arvioimalla sen käyttötarkoitusta ja kulutusta, sekä Luonnonvarakeskuksen sivuilta löytyviä hevosen ravinnontarvetaulukoita. Hevosen painon saa selville painomittalla. Keskustellaan hevosen ruokkimisesta, elintavoista ja ravinnontarpeesta ja verrataan sitä ihmisen ruokavalioon. Valmistetaan hevosten rehu- tai heinäannos mittaamalla oikeat määrät vaakaa tai tilavuusmittaa, kuten kauhoja käyttämällä. Lopuksi jaetaan rehut, siivotaan jäljet ja pestään välineet. Noudatetaan hevosten ruokinta-aikoja.

✓ TAVOITTEET

1

Käytännön matematiikka

Opetellaan laskemaan yhdistämällä alakoulun matematiikkaa rahan ja rehun menekkiä, mittaamaan ja punnitsemaan rehut, sekä arvioimaan määriä silmäämällä.

2

Yhteys omaan elämään

Havainnoidaan ja lisätään ymmärrystä lajityypillisen, terveellisen ravinnon ja säännöllisen ruokailun tärkeydestä sekä omassa, että hevosen elämässä.

3

Ohjeiden noudattaminen

Hevosen ruokinnan muutokset tulee tehdä hitaasti ja vähän kerrallaan totuttaen. Liian nopeat muutokset voivat olla hengenvaarallisia, joten ohjeiden noudattaminen on tärkeää.

Kuva: Terhi Oksanen

Valmistautuminen

Varataan harjaamiseen sopivat välineet ja haetaan hevonen harjattavaksi.

Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta.

Ohjaajan tulee olla kokenut. Mukana voi olla useampi ohjaaja.

Hevosen tulee osata olla käsiteltävänä.

Riimu ja kaksi narua, sekä välineet harjaamiseen.

20-60 MIN

Lisäksi

Harjoitusta voi muokata harjaamalla hevosta eri paikoissa. Likaisen hevosen voi myös pestä. Hevosen päivittäiseen hygieniaan kuuluu myös karsinan, pihaton ja tarha-alueiden siivous.

✓ HEVOSEN HARJAAMINEN

Hevosen harjaaminen ei tarkoita pelkästään sen karvapeitteen puhdistamista, vaan se on myös luontevaa yhdessäoloa, mahdollisuus tarkastaa hevonen läpikotaisin, sekä lihashuoltoa. Harjaamalla parannetaan hevosen ulkonäön lisäksi pinnallista verenkiertoa ja yleistä hyvinvointia. Harjaamiseen käytetään aina puhtaita välineitä.

✓ TOIMINTAOHJE

Hevonen voidaan harjata käytävällä, karsinassa tai ulkona. Hevonen kiinnitetään riimulla ja narulla sopivaan paikkaan tai pidetään narusta itse kiinni. Harjaaminen aloitetaan hevosen kaulasta ja edetään kohti hevosen takaosaa. Hevonen harjataan karvan suuntaisesti. Harjaamiseen voi käyttää erilaisia harjoja, myös häntä ja harja harjataan auki ja lopuksi puhdistetaan kaviot. Opetellaan välineiden puhdistus ja säilytys käytön ulkopuolella. Neuvotaan harjaamisen päivittäinen merkitys sekä ennen, että jälkeen liikunnan.

✓ TAVOITTEET

1 Hygienia ja hyvinvointi

Hevosen kaikki hoitotoimet perustuvat sen hyvinvointiin ja hygieniaan. Huolehtimalla hevosen hyvinvoinnista voidaan nähdä yhtymäkohtia omaan arkeen ja elintapoihin.

2 Vuorovaikutus

Hevonen on vuorovaikutuksessaan aito, ei arvostele, eikä syrji. Se elää tässä hetkessä ja antaa palautteen välittömästi. Myös vuorovaikutus ohjaajan kanssa voi olla merkittävä.

3 Omatoimisuus

Osana toimintakykyä voidaan pitää omatoimisuutta ja kykyä selvittää arjen toimista itsenäisesti. Omien voimavarojen mukaiset rutiinit hevosten kanssa, mahdollisuus nähdä omien kätten jälki ja onnistuminen askareissa voivat lisätä omatoimisuutta.

Kuva: Terhi Oksanen

Valmistautuminen

Mietitään minne kuorma puretaan ja miten, varustaudutaan mukavilla kengillä ja vaatteilla. Harjoitus sopii myös henkilöille, jotka eivät halua kontaktia hevosiin.

Ohjattava ei tarvitse aiempaa kokemusta

Ohjaaja ei tarvitse kokemusta. Mukana voi olla useampi ohjaaja.

Tehtävässä ei tarvita hevosta.

Mukava vaatetus.

Kesto ei määriteltävissä.

Lisäksi

Harjoitusta voi laajentaa myös muihin tallilla tehtäviin töihin, joissa ei olla kontaktissa hevosten kanssa. Tällaisia ovat esimerkiksi siivous-, pesu- ja korjaustehtävät.

✓ REHUKUORMAN PURKU

Hevoset kuluttavat valtavat määrät kaikkea, heinää, rehuja ja kuivikkeita. Usein hevosiin liittyviä asioita ostetaan suurempia määriä kerrallaan, jolloin ne pitää saada säilytykseen sopiviin tiloihin.

✓ TOIMINTAOHJE

Puretaan kuivike-, rehu- tai heinäkuorma ennalta sovituna ajankohtana. Mahdollisesti siivotaan varastointitila ennen kuorman purkamista. Tarkastetaan kuorma ja kuljetetaan ne paikalleen.

Kuorman purkamisessa on tärkeää noudattaa ergonomiia ja hyödyntää keinoja kuljettaa tavarat kantamatta.

✓ TAVOITTEET

Toiminnallisuus

1

Hevosien kanssa toimiessa ihmisen toiminnallisuus lisääntyy luonnostaan.

2

Ohjeiden noudattaminen

Ohjeiden vastaanottaminen ja noudattaminen on edellytyksenä hyvin tehdylle työlle.

3

Fyysinen aktiivisuus

Kuorman purkaminen lisää liikettä, vaatii kehon liikuttamista ja kuluttaa enemmän energiaa kuin paikallaan oleminen.

AVUKSI JA HYÖDYKSI

Materiaalia hyödynnettäväksi hevosavusteisessa toiminnassa:

Suomen ratsastajainliiton *Pieni hevostaito-opas*

https://www.ratsastus.fi/site/assets/files/2457/pieni_hevostaito_opas_2023_sivut.pdf

Hippoliksen *Hevostellen - hevonen ja luonto liikuttaa*

<https://www.hippolis.fi/site/wp-content/uploads/Hevostellen-Opettajan-opas-nettiin-tulostettava.pdf>

Suomen ratsastajainliiton myytävää materiaalia

<https://www.ratsastus.fi/materiaalit/kerhomateriaalit/>

i

Kuva: Terhi Oksanen

Liite 3: Tietosuojailmoitus

Tämä tietosuojailmoitus koskee Leena Heinemaan ja Terhi Oksasen opinnäytetyötä, jonka aiheena on *Suunnitelma hevosavusteisen toiminnan hyödyntämisestä lastensuojelutyössä*. Opinnäytetyö on tehty Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijoina.

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus:

Opinnäytetyön tavoitteena on vastata tutkimuskysymyksiin, jotta Pienryhmäkoti Hiivolassa pystytään tulevaisuudessa hyödyntämään suunnitelmaa hevosavusteisesta toiminnasta lastensuojelutyössä siitä riippumatta, onko ohjaajalla aiempaa kokemusta hevosista.

Opinnäytetyöhön liittyvässä kyselyssä ei kysytä henkilötietoja tai tietoja, mistä henkilön voisi tunnistaa edes välillisesti. Mahdollisia tietoja käsitellään ainoastaan opinnäytetyön tekemiseen liittyvissä tarkoituksissa.

Käsiteltävät henkilötiedot:

Opinnäytetyössä käsitellään seuraavia henkilötietoja: Ei kysytä henkilötietoja, avoimet kysymykset voivat tuottaa välillistä tunnistamista.

Henkilötietojen säilytysaika:

Henkilötietoja säilytetään vain niin kauan kuin on tarpeen opinnäytetyön tarkoituksen saavuttamiseksi. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen henkilötiedot tuhoetaan.

Henkilötietojen suojaaminen:

Henkilötietoja käsitellään luottamuksellisesti. Opinnäytetyön tekijä sitoutuu noudattamaan tietosuojalainsäädäntöä ja hyviä tietosuojakäytäntöjä.

Rekisteröidyn oikeudet:

Rekisteröidyllä (henkilöllä, jonka tietoja käsitellään) on oikeus saada tietoa häntä koskevista henkilötiedoista. Rekisteröidyllä on oikeus pyytää tietojensa korjaamista tai poistamista.

Opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot:

Leena Heinemaa ja Terhi Oksanen

inka-leena.heinemaa@student.hamk.fi

terhi.oksanen@student.hamk.fi

Liite 4: Kysely Hiivolan työntekijöille

Teemme opinnäytetyötä osana HAMKin sosionomiopintoja, aiheena suunnitelma hevosavusteisen toiminnan hyödyntämisestä lastensuojelutyössä.

Kyselyn tavoitteena on selvittää työntekijöiden osaamista, toiveita ja näkemyksiä hevosavusteisen toiminnan käyttämiseen.

Hevostoiminnan kulmakivenä on hevonen ja sen kanssa toimiminen. Käytännössä toiminta hevosien kanssa vaihtelee vapaamuotoisesta olemisesta erilaisiin hevosten kanssa tehtäviin harjoituksiin asiakkaan tavoitteiden mukaan. Hevonen työparina vaatii ohjaajalta monen asian osaamista ja huomioimista. Ohjaajalta vaaditaan taitoa valita tavoitteisiin sopiva eläinlaji ja yksilö, sekä käsitellä eläintä ja tulkita sen elekieltä. Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus on varmistettava sekä eläimelle että asiakkaalle.

Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta toimien myös hevosen toimijuus on syytä huomioida asiakastilanteissa.

Tarkoituksenamme on luoda suunnitelma Hiivolan työntekijöiden käyttöön ja tavoitteena on luoda harjoitteita, joita juuri teidän yksikössänne voidaan hyödyntää tätä toimintaa varten, mistä syystä mahdollisimman aktiivista vastaamista. Koska työryhmä Hiivolassa on pieni, jokaisen vastaajan vastaus on todella tärkeä. Avointen kysymysten kohdalla vastauksia saatetaan käyttää anonymisti suorina sitaateina opinnäytetyössä.

Vastausaikaa on kaksi viikkoa, 8.3.2024 asti. Vastauksista ei käy ilmi henkilötiedot tai muutkaan tiedot mistä vastaajan voisi tunnistaa. Ethän liitä vastauksiin mitään henkilökohtaisia tietojasi. Kyselytuloksia käytetään ainoastaan tämän opinnäytetyön tekemiseen ja ne hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

Täyttämällä kyselyn suostut siihen, että vastauksia käytetään yllä mainitussa opinnäytetyössä.

Kiitos jo etukäteen kaikista vastauksista,
Leena Heinemaa & Terhi Oksanen (HAMK, 2024)

Kysymykset:

Kuinka kauan olet työskennellyt lastensuojelussa?

Onko hevosen kanssa toimiminen sinulle tuttua?

Kuinka hyvin tunnet hevosavusteisen toiminnan periaatteet ja menetelmät?

Onko sinulla mielestäsi riittävästi tietoa hevosen kanssa toimimiseen?

Oletko ohjannut aiemmin tavoitteellista hevosavusteista toimintaa?

Onko Hiivolassa mielestäsi riittävästi resursseja suunnitelmallisen hevosavusteisen toiminnan toteuttamiseen?

Olisitko valmis ohjaamaan hevosavusteista toimintaa?

Millaisia tunteita ja ajatuksia hevosavusteisen toiminnan ohjaaminen sinussa herättää?

Olisiko sinusta mahdollista osallistaa vanhempia mukaan toimintaan?

Minkälaista toimintaa toivot tekeväsi tai olet tehnyt nuorten kanssa tallilla?

Voisiko hevosavusteinen toiminta olla osa pysyvää toimintaa Hiivolassa?

Minkälaista hyötyä ajattelisit hevosten kanssa toimimisesta olevan nuorille?

Mitä esteitä tai haittoja voisit ajatella toiminnasta olevan?

Haluatko kertoa vielä jotakin tai kommentoida aihetta?